

HET INDISCH NIEUWS

2e Jaargang no. 18

4 Mei 1946

PRUS
35ct.

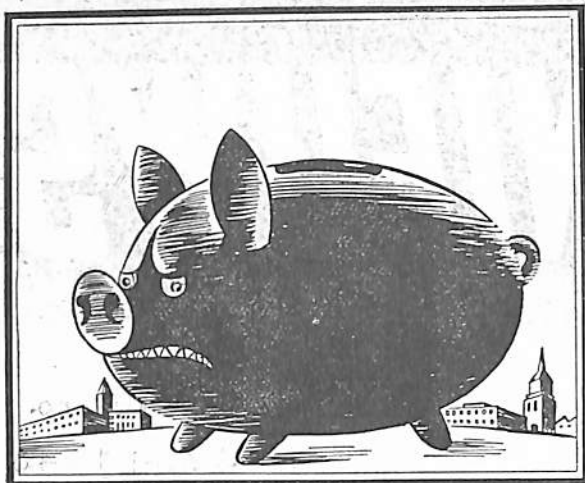

CURACAO

OOST-INDIE

SURINAME

Voor wie sparen wij eigenlijk?

Voor onszelf of voor enkele „deskundigen” in overheidsdienst. Ze goochelen met onze miljoenen, alsof het knikkers zijn. Zuinigheid schijnen ze allen slechts van hooren zeggen te kennen. Laat iedere vrije Nederlander aan hun verspilzucht op 17 Mei een definitief halt toeroepen!

**Stemt op
DE PARTIJ VAN DE VRIJHEID**

INTERNATIONALE CORRESPONDENTIE-CLUB

Wat is en hoe werkt de I.C.C.?

De I.C.C. is een instelling, welke personen met elkaar in contact brengt, die weinig of geen relaties hebben. Zij, die om welke reden of welk doel dan ook, uitbreiding van hun relaties zoeken, kunnen lid worden. Vraagt gratis inlichtingen, welke geheel vrijblijvend in blanco couvert worden toegezonden door de

Den Haag: L. Houtstraat 18,

Amsterdam: Postbus 7024,

Postkantoor Courbetstraat

Bert G. van Haarlem

♦ OUD-RIJKS-ACCOUNTANT

♦ OUD-LEERAAR M.O.

♦ BELASTINGCONSULENT

WIJ HEBBEN ONZE CLIËNTEN DOOR GEHEEL NEDERLAND

35 Surinamestraat 35, Den Haag

Telefoon 114253-114254

Drie-maandelijksche cursus

tot opleiding voor de tropen

CURSUSGELD F 100.-

Indische School voor Meisjes en Vrouwen

Westeinde 46, Den Haag
Telefoon 330695

Beschermvrouwe H.M. de Koningin

Aanvang nieuwe cursus
6 Mei a.s.

Spreekuren: Woensdag en
Donderdag van 2 — 4 uur

De Directrice L. S. D. Merkus

VEILINGZALEN „t CENTRUM”

Koninginnegracht 5, 's-Gravenhage, Tel 114436, b.g.g. 773964

A. F. M. DEN EXTER, Beëed. Makelaar

Veilingen en taxatiën op elk gebied

Dagelijks gelegenheid

tot inbrengen van goederen

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ N.V.

(DEVIEZENBANK)

Hoofdkantoor: Amsterdam, Vijzelstraat 32
70 kantoren in Nederland

ALLE BANK-, EFFECTEN- EN
ASSURANTIEZAKEN

Tijdschriftenhandel

Velpschestraat 116 - Telefoon 336620

'S-GRAVENHAGE

Bezorgt U gaarne

HET INDISCH NIEUWS

Neemt tevens abonnementen aan op: „Vliegwereld” „Het Nieuwe
Modeblad” en het maandblad „Moeder”

Indië en de Verkiezingen in Nederland

Mr. G. Vonk, Oud-Procureur-Generaal bij het Hooggerechtshof in Nederlandsch-Indië, lijstadvocaat van de Partij van de Vrijheid in den Kieskring 's-Gravenhage, heeft op een openbare vergadering van deze Partij, in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te 's-Gravenhage, zich uitgesproken over het standpunt der Partij t.a.v. Indië

Het standpunt van de Partij van de Vrijheid
Een voortreffelijk kenner van Indië spreekt zich uit

In dezen voor Indië kritieken tijd, — aldus mr. Vonk —, hebt gij het recht, te weten, welk standpunt door de Partij van de Vrijheid wordt ingenomen tegenover de daar te lande gerezen moeilijkheden.

Dit recht van u is een plicht voor ons. Meer dan ooit is er behoefte aan, te weten, wat wij aan elkander hebben. En waarlijk, onze oud-Hollandsche geaardheid eischt thans vóór alles: klare en principieele taal.

Wij weten: politiek is de kunst van het bereikbare. Dit houdt in, dat men soms moet kunnen zwijgen en zelfs ondergaan. Maar dit houdt nooit in, dat men ook zou moeten zwijgen en ten onder gaan. Er is reden om dit laatste te vreezen.

Daarom zal er staatkundig strijd moeten worden gevoerd: à contre coeur, maar uit bittere noodzaak. Met het tot dusver sinds de bevrijding gevoerde Indische beleid kunnen wij ons helaas in meerdere opzichten niet vereenigen.

Wij schuwen dezen strijd thans niet langer. Nochtans, wij wenschen hem — indachtig aan onze politieke tradities en aan onze nationale verantwoordelijkheid — slechts te voeren met openlijke en faire middelen, zonder verguizing van personen en zonder miskenning van de eventuele waarde van tegenargumenten en dus objectief, zakelijk.

Slechts aan één ding gevoelen wij behoefte: het algemeen belang te dienen, dit is het belang van allen. Het gaat thans om de hoogste belangen van het Koninkrijk der Nederlanden. Partijpolitiek, eng en nauwhartig, achten wij te dezen volstrekt uit den boeze en verwerpen wij.

Als hoofdregel voor den te voeren strijd ten behoeve van het Indische Gemeenebest ziet de Partij van de Vrijheid, dat — hoe de oplossing der gerezen moeilijkheden materieel ook moge uitvallen — **de wijze, waarop** de oplossing moet worden tot stand gebracht, **constitutioneel** dient te zijn. Het ergste, dat van een Bewind kan worden gezegd, is: de heeren doen maar.....

De Grondwet is de basis, waarop het Koninkrijk naar binnen en naar buiten staat en leeft. Niemand kan er bezwaar tegen hebben, als de constitutie democratisch-legaal gewijzigd wordt, en een ieder zal zich hieraan dan loyaal hebben te houden.

Maar wie — zooals de tendenzen van sommige groepen thans schijnen te zijn — illegaal en zonder eerlijke noodzaak de Grondwet loslaat, onverschillig of hij dit openlijk doet dan wel bedektelijk machineert, graaft aan het graf van het Koninkrijk, waarvan Nederland en Indië beide constitueerende gebiedsdeelen zijn.

Wij wenschen geen staatsgreepachtige systemen.

Niet minder dan de Engelschen en de Amerikanen hebben wij, zonen en dochters van de bakermat van de vrij-

heid, een ingeboren — hereditair en atavistisch — respect voor het begrip „constitutie”, als bewaakster der volksvrijheden en als waarborgster van de staatkundige fair play!

Wij zullen hierop óók internationaal ten behoeve van de toekomstige plaats van Indië in ons Rijksverband een beroep hebben te doen, krachtig en vierkant en met volle overtuiging, willen wij niet door tegenliggende internationale belangen als quantité négligeable worden aangemerkt. En wij zullen, dit doende, juist door onze Angelsaksische bondgenooten begrepen worden en gerespecteerd, verbonden als wij mede zijn door eenzelfde respect, n.l. voor het democratische begrip „constitutie”.

Wij, Nederlanders, hebben echter van huis uit niet alleen een ingeboren respect voor de Grondwet, doch ook voor de gewone wetten. De Partij van de Vrijheid wenscht naleving ook van de gewone wetten, zolang deze luiden, zooals ze luiden, en zooals ze zullen luiden, zoodra ze legaal zullen zijn gewijzigd of opgeheven. Dit geldt niet alleen voor Nederland, maar in nog sterkere mate voor Indië.

Rechtszekerheid, bedrijfszekerheid, ja zelfs bestaanszekerheid zijn van de wetseerbiediging afhankelijk. Er is slechts één soort wettig gezag, n.l. het gezag van de wet! Er is geen enkele samenleving bestaansbaar, geen maatschappij kan groeien, zich ontwikkelen en tot welvaart geraken zonder de suprematie en den dwang van de wet.

Uit hoofde van dit beginsel, waarvoor in de wereld reeds zooveel bloed vergoten is, verzet de Partij van de Vrijheid zich met volle kracht tegen illegale, revolutionaire insluipsels in de staatkunde en ziet zij alleen heil in een staatkunde van legale evolutie.

Wanneer bij het huidige Indische beleid van harte en standvastig dit beginsel tegenover het Indonesische revolutionarisme scherper in het oog zou zijn gehouden, zou het verloop van zaken anders en stellig beter zijn geweest dan het nu is geworden.

Niettemin zijn ook wij kinderen van dezen tijd. In een wereld, die geestelijk en materieel zoozeer uit het lood is geslagen, beseffen wij, dat het slechts voor een deel binnen het bereik van menselijke kracht ligt, verloren evenwicht te herstellen. Dit geldt ook voor het in Indië verloren evenwicht.

Op hoogere, immers Goddelijke kracht hebben wij dan ook hierbij te vertrouwen. Doch zijn onze zakelijke uitgangspunten gaaf en eerlijk, zijn onze doelstellingen niet enkel door de hersens, maar ook door het hart geformeerd, dan mogen wij rekenen op de hulp van die hoogere kracht, welke ook het lot en de toekomst van Staten bepaalt.

Zelfoverschatting verwerpen wij dan ook evenzeer als

onderschatting van tegenstanders, en zelfbeheersching oordeelen wij een voorwaarde, zonder welke in Indië niets goeds meer kan worden verricht.

Hebben wij ons echter tot dit hooge niveau van innerlijke bescheidenheid opgewerkt, dan mogen en moeten wij uiteindelijk een beroep doen op de intensieve Nederlandsche volkskracht, die onmisbaar is ter bereiking van het groote staatkundige doel: het herstel van het evenwicht in Indië.

Arm Indië I

Een groote bewogenheid beheerscht thans ons allen... Het moge vergund zijn, u te vragen wel te willen toestaan, dat hierop niet wordt ingegaan. Gruwelverhalen liggen niet in de sfeer van de mentaliteit van de Partij van de Vrijheid. En elke demagogie is ons vreemd. Wij zijn slechts zakelijke maatschappijbouwers en staatsarchitecten.

Mogen wij ons hiertoe nog gerechtigd achten?

In volle overtuiging: ja! Om meer redenen. Slechts twee worden thans aangestipt.

Was het bloeiende en groeiende Indië van voor dezen noodlottigen oorlog iets anders dan een ordelijk gevestigde en internationaal gewaardeerde rechtsstaat? De oude staatkunde, culmineerend in de beginselen van persoonlijke vrijheid en van gelijke rechtsbescherming van allen, ongeacht — om de Indische wetstermen te gebruiken — ras, landaard, godsdienst, herkomst, afstamming, nationaliteit of staatsrechtelijke toestand, die oude wijsheid had in dien enormen en uiterst gedifferentieerden Indischen archipel een rechtsstaat weten op te bouwen, als in Azië praktisch nergens te vinden was en als in weinige landen ter wereld werd overtroffen. En wat is daar thans nog van over?

En dan: was het oer-soliede en welvarende Indië van voor dezen noodlottigen oorlog iets anders dan een proefstuk van vrije economische bouwkunde? De klassieke staathuishoudkunde, die de overwinning had behaald op de conservatieve monopolistische politiek, bleek proefondervindelijk het stelsel op te leveren, dat zelfs zulk een gigantischen archipel tot zoo ongekennde hoogte en welstand kon brengen, dat overal vrede heerschte en tot in de armste streken honger en gebrek tot het verleden waren gaan behooren. En wat is daar thans nog van over?

Wij, leden van de Partij van de Vrijheid, nieuw en jong, zijn niet eens gerechtigd ons te retireeren uit den herbouw van Indië.

Want wij meenen, dat wij thans meer dan ooit noodig zijn.

Slechts één greep!

Onze economische geschiedenis in Indië was die van staan, vallen en weer opstaan.

Toen Jan Pieterszoon Coen zijn strijd streed tegen Reaal om althans handel en bedrijf in Indië zelf vrij te houden van het Compagniesmonopolie en dezen strijd verloor, was de grondslag gelegd voor de latere corruptie, willekeur en uiteindelijke ondergang van de Compagnie.

Toen het cultuurstelsel van Van den Bosch het doorbreken van de vrije economie in Indië belette, zag men in beginsel gelijksoortige consequenties optreden.

Er bleek geen wezenlijk onderscheid te zijn tusschen het Compagniesmonopolisme uit de 17e en 18e eeuw enerzijds en het Staatsmonopolisme uit de 19e eeuw anderzijds.

En wie waren vooral de dupes van de monopolies? De inheemsche miljoenenmassa's, de kleine menschen, de hulpeloozen. Pas de volledige vrijgeving van de bedrijfsuitoefening in het laatste gedeelte van de vorige eeuw bracht de uitkomst, de algemeene welvaart, den socialen vrede in Indië.

En thans staan wij ten derden male in de historie van Indië voor den terugval in de economische onvrijheid.

Wie weet niet, dat thans de staatsexploitatiedachte hoogtij viert? En wat is staatsexploitatie in wezen anders dan staatsmonopolisme? Verander de namen, verander de tijden, verander de politieke etiketten..... Zeg Reaal, zeg Van den Bosch en zeg Van Mook... Dan ziet ge, dat er in wezen in 3½ eeuw principieel niets veranderd is, dat er velen zijn, die uit 3½ eeuw ervaring nog altijd niets geleerd hebben, dat er na 3½ eeuw nog weer eens opnieuw dezelfde strijd moet worden gestreden.

Wij zullen dien strijd aanbinden.

Wie het hier niet mee eens is, stemme socialistisch, het doet er weinig toe, of het marxisme, revisionisme of personalistisch dan wel christen-socialisme genoemd wordt.

Maar in Indië zullen de consequenties hiervan wederom neerkomen op de hoofden der zielige miljoenenmassa's, de kleine menschen, de hulpeloozen. Men heeft thans ook in Nederland eenige ervaring opgedaan met betrekking tot corruptie als gevolg van een te sterk uitgebouwd ambtenarenapparaat. Een ieder, die Indië kent, zal beseffen, dat dusdanige ervaring daar te lande nog ernstiger aspecten zal hebben.

Wij zouden hieraan nog veel kunnen toevoegen. Dit zij op dit oogenblik voldoende. Ons inzicht in deze materie schijnt hiermede voldoende getypeerd. Tevens schijnt reeds hieruit genoegzaam voort te vloeien, dat dit alles principieel gescheiden staat van het standpunt, dat wij innemen ten opzichte van de revolutionnaire beweging in Indië, die culmineerde in de uitroeping van de republiek Indonesia.

Het behoeft geen betoog, dat wij vooruitstrevend, progressief zijn. Punt 1 van het program van de Partij van de Vrijheid vermeldt dan ook naast de eenheid van het Koninkrijk der Nederlanden het eigen meesterschap der deelen binnen dit Koninkrijk.

Wij, die het woord „libertas” vóór alles in ons vaandel hebben staan, begripen het Indonesische nationalisme in zijn arbeid en zijn streven naar vrijwording volkomen. En wij zijn bereid, zooals vroeger, daaraan steun en medewerking te verleen, overtuigd als wij zijn, dat er in de inheemsche samenleving sterke krachten groeien, die ook de persoonlijke vrijheid van een ieder, in onzen zin, aanmerken als den grondslag van het geluk van volken.

Maar wij weten door ervaring evenzeer, dat toegeven aan die revolutionnaire beweging, die thans haar kans heeft gegrepen, slechts zeer ten deele den eere naam nationalisme verdient, onverantwoordelijk zou zijn tegenover de miljoenenmassa's der bevolking. Deze trouwe, rustige, arbeidzame massa's zouden, zuchtende onder een kleine minderheid, dan pas recht „the road to serfdom” hebben af te leggen.

Moreel is hier voor ons Bewind geen keus, besloot mr. Vonk. Dientengevolge wenschen wij ons te dezen te houden aan de punten 3 en 4 van ons program, waarin staat, dat de regeering het gezag heeft te handhaven en dat onverwijld behoort te worden teruggekeerd tot den rechtsstaat!

President Roosevelt zeide: „the Dutch have earned a debt to mankind”. Inderdaad. Maar dit geldt óók met betrekking tot Indië.

HET INDISCH NIEUWS

N.V.
„HET INDISCHE NIEUWS“

Directeur: G. de Pree

Hoofdredacteur:
L. F. Tjijmstra

Bureau Red. en Admin.:
Noordeinde 29

Tel. 112224 - Giro 85369
's-GRAVENHAGE

Abonnementsprijs:
p. kw. f 4.—, p. Nr. f 0.35

Geïllustreerd Weekblad uitsluitend gewijd aan de Overzeesche Gebiedsdeelen

Voor advertenties wende men zich uitsluitend tot het Bureau Bouwmeester en v. Leeuwen, Heerengracht 60, Amsterdam.

De zeer onvolkomen voorlichting op het gebied van het Indische vraagstuk, welke het publiek, zoowel uit Indië als hier in Nederland ontvangt, heeft tot gevolg, dat tal van misvattingen zijn ontstaan, die nog meer vertroebeld worden door de propaganda, welke uit diverse kampen wordt gevoerd en die zich om het eigenlijke vraagstuk weinig bekommert, wijl zij er in vrijwel alle gevallen bij voorkeur de belangen van de eigen groep behartigt. Hoe men ook de voorlichting bekijkt, men kan er onmogelijk een doelbewuste behartiging in zien van het algemeen belang. En toch is onder de huidige omstandigheden dit een eerste eisch, dien men aan haar aard en wezen stellen mag. Men moet over een groote dosis „inside information“ beschikken, wil men zich een enigszins klaar en zuiver beeld van den toestand kunnen vormen. De „persoonlijke indrukken“, de „ooggetuigen-verslagen“, welke de duizenden uit Indië hier aangekomen evacué's hebben meegenomen, bewijzen hierbij ook een belangrijken dienst.

Men constateert een wir-war van dwalingen, groot en klein, maar de gróóte dwaling valt toch dáár aan te wijzen, waar men van meening is, dat de Japansche „Republiek Indonesia“ een uiting is van den onweerstaanbaren vrijheidsdrang van het „Indonesische volk“. Dit is zij zeer beslist niet. De „republiek“ werd gesticht door onze, met de Duitschers, meest gehate vijanden, de Japanners en met behulp van hun meest vlijtige en toegewijde collaborateurs, Soekarno en Hatta, die van de omstandigheden profiteerden hun politieke idealen te verwezenlijken, zonder er op acht te slaan of de miljoenenvolkeren van het groote eilandrijk hierdoor gediend zouden zijn. Spoedig genoeg is gebleken, dat zij van de hel op aarde, die Soekarno gesticht had, inderdaad niet waren gediend. Legio zijn de berichten uit alle deelen van den Archipel, die er melding van maken, dat de inheemsche bevolking met vreugde den terugkeer der Hollanders heeft begroet, waardoor er weer rust en orde kwam en geregelde toestanden, die het mogelijk maakten weer in vrede en zonder angst den dagelijkschen arbeid te verrichten. Zelfs in een gewest als Bantam, in West-Java, is men weer rustig aan het werk gegaan, zoodra er weer Nederlandsche bestuursambtenaren samen met de niet-vermoorde inlandsche ambtenaren de leiding in handen namen.

De groote ★ dwaling

Wanneer zij de Hollanders bij zich weet, met troepen of betrouwbare politie, dan helpt de bevolking in elk opzicht mede de terroristen over te leveren. De huisbedienden, de landarbeiders, de handelaartjes, zij zijn allen dankbaar, dat er weer geregelde toestanden komen en zij verfoeien de aanstichters der ellende, die zij zoo lang hebben moeten doormaken. Zij zijn in alles even hulpvaardig. Het is een groote dwaling ook te meenen, dat de inlander niet meer op ons gesteld is. Integendeel, hij beseft, dat voor zijn eigen vrijheid en voor zijn toekomstige onafhankelijkheid de aanwezigheid der Hollanders op dit oogenblik een eerste vereischte is. Soekarno, Sjahrir c.s. vormen slechts een zeer, zéér kleine groep; deze heeren worden door niets anders gedreven dan door eigenbelang en eigenbaat. Wanneer het hen werkelijk te doen zou zijn geweest om de volkeren van den archipel gelukkig en welvarend te maken, dan zouden zij niet hun republiek hebben gesticht op een oogenblik, waarop deze volkeren in een staat van de diepste ellende verkeerden en alle hulp van buiten noodig hadden om weer op krachten te kunnen komen. Maar deze verachtelijke collaborateurs wilden hun kans waarnemen, al moest dit ook den dood van miljoenen kosten en ook al moest hun land, economisch, ook vele tientallen jaren er door achterop komen. De opzet der Japanners gelukte volkomen; ook na hun nederlaag moesten chaos en ellende zoolang mogelijk blijven voortbestaan. Wie deze „republiek“, „dit misselijk gewrocht der duisternis“, komt aandienen als het symbool van den onweerstaanbaren vrijheidsdrang der „Indonesische“ bevolking, begaat de grootste dwaling van dezen tijd.

Wij zijn overtuigd, dat na het vertrek der Engelschen, de Nederlanders voldoende bij machte zullen zijn orde en rust te herstellen in samenwerking met de miljoenen inheemschen, die loyaal zijn en die hunkeren naar het terugke-

ren van een toestand van orde en rust en gerechtigheid. Dan zullen ook de nationalistien optreden, die het waarachtige belang van het miljoenenvolk boven alles stellen en met wie onderhandeld kan worden over de plaats, welke Indië in het Nederlandsche gemeenebest kan innemen op basis van de bekende Koninklijke Boodschap. De defaitisten hier te lande, die iedereen voor reactionair schelden, die het niet met hen eens is, zijn er voortdurend op uit de wereld wijs te maken, dat deze zoogenaamde reactionairen zich tegenover de vrijheidsidealen van de inheemsche volkeren plaatsen. Niets is minder waar. Ook hier mag men van een groote dwaling spreken. Zij weigeren echter mee te spelen in het politieke spelletje van Soekarno c.s.; voor hen is vrijheid voor de miljoenen een ander begrip dan Soekarno ervan heeft. Een volk zonder economische ruggegraat kan onmogelijk een vrij volk zijn. Er valt nog ontzaglijk veel te doen in Indië; dit werk willen de Hollanders samen met de inheemschen verrichten tot op het oogenblik dat zij zelfstandig hun weg kunnen gaan.

Er is nog een groote dwaling, waaraan velen zich schuldig maken. Zij toch dwalen, die meenen, dat wij eigenlijk niet anders dan „vreemdelingen“ in Indië zijn, die geen rechten op het land kunnen laten gelden. De Hollanders, die drie en een halve eeuw op Java en in geheel Indië zijn, hebben toch minstens even veel recht er te blijven als de „Indonesiërs“ zelf. En met ons en met nog méér recht de Indo-Europeanen, de vele duizenden Chineezers, de peranakans, en de blijvers, zoowel onder de Indo-Europeanen als onder de volbloed Nederlanders. Sjahrir moet goed bedenken, dat wij in één eeuw oneindig veel meer op Java tot stand hebben gebracht dan de Javanen in 2000 jaar hebben verricht, gevolg van hun voortdurende onderlinge oorlogen en door de moordpartijen door hun heerschers op eigen onderdanen verricht. Zooals het op het oogenblik in de „republiek“ ongeveer wéér het geval is.

Men ziet, er zijn dwaalwegen genoeg op het uitgebreide terrein van „het Indische vraagstuk“. Laten wij toch ernaar streven den rechten weg te blijven bewandelen, die naar een vrij Indië leidt, wanneer de Indische volkeren voor dezen status voldoende zullen zijn toegerust. Daarvoor zijn noodig een nuchter verstand en zin voor de realiteit. Op het laatste vooral komt het aan.

Bandoeng na de Japansche capitulatie

NAAR DEN CHAOS

Eenige dagen nog treden de Japs incidenteel streng op. Rood-witte speldjes worden door wangen heengedrukt of moeten open opgegeten worden. Huiszoekingen worden gedaan, op Japansche wijze natuurlijk; eerst alle mannen ongenadig afranselen, dan een paar kasten intrappen en het servies kapot slaan en daarna de huiszoeking. Een kleine hoeveelheid wapens wordt gevonden, maar de groote loods, die vol Japansche landmijnen lag en eenige dagen in handen der extremisten is geweest, blijft leeg.

Een week later rijdt plotseling een deel van de 37e Britsch-Indische Brigade Bandoeng binnen. We juichen, we zwaaien met zakdoeken. Dit is nu dat heerlijke moment, waar we $3\frac{1}{2}$ jaar over spraken in de kampen, waar we op leefden in slechte tijden, waar we van droomden, soms overdag. Maar in onze droomen en fantasieën was geen plaats voor den chaos en de ellende, die den achtergrond voor dit gebeuren vormt. Teveel is reeds gebeurd sinds de capitulatie van Japan. Elken avond vertelt de radio van chaos, gevechten, extremistische uitpattingen in Batavia, Semarang, Soerabaia en andere plaatsen. Neen, zelfs dit moment is eigenlijk een nieuwe desillusie. Te veel niet ingeloste beloften zijn ons reeds gedaan. We zijn kritisch en achterdochtig geworden. Als de colonne gepasseerd is, zegt iemand naast me: „Dat loopt mis! Hoe willen ze nu met dat kleine troepje Bandoeng bezetten. Bovendien werkt hun aanwezigheid als een magneet op de extremisten”.

De Britsch-Indiërs verschansen zich in een klein centrum in Noord Bandoeng en het Tjihapitkamp, en bewaken eenige belangrijke complexen. De Japs krijgen de

bewaking van alle toegangen tot Bandoeng en de bezetting van de stad, zuidelijk van de spoorlijn. De status quo blijft gehandhaafd. Dat beteekent, dat de Indiërs niets verliezen, dat de Japs eenige gebouwen en voertuigen aan de brigade afstaan en dat de Nederlanders er ook niet op achteruit gaan, want die hebben niets.

Hoewel overal elders op Java de situatie slechter wordt, blijft het in Bandoeng rustig, zoo rustig, dat evacuë's uit andere plaatsen naar hier opgezonden worden. Zoo groeit het aantal Nederlandsche inwoners tot plm. 60.000 aan. Zij zien er onverzorgd uit, zijn slecht gekleed, ondervoed en ongewapend. Een hoogst enkele, die in Batavia geweest is en zich daar een baan en „Nica-pak” aangemeten heeft, verhoogt alleen maar het contrast. De meesten zijn nog in dezelfde lompen gehuld als in de kampen, al verraadt de zorg en de netheid, waarmede de nieuwe lappen er op genaaid zijn, de vrouwenhand. Sommigen zijn zoo gelukkig geweest uit de Japansche magazijnen een groen hemd en een lange broek, kleinste maat, te hebben „gekregen”. De lange broek had voor een handige naaister precies genoeg stof om er één normale korte uit te fabriceren. En daartusschen loopt de officier van het K.N.I.L., een vettig veldmutsje van een onbestemde kleur op het hoofd, een opgelapt hemd en dito broek, afgetrapte schoenen en ergens op dit geheel, aan een roestige speld, een zwart lapje met z'n sterren. En in tegenstelling met alle andere groepen beweegt deze massa zich voort op de eeuwen-oude beproefde methode, namelijk te voet. Over prestige kunnen we na deze schets gevoeglijk zwijgen.

En om hen heen, drie tot de tanden gewapende Aziatische rassen, Japanners,

Britsch-Indiërs en Indonesiërs, in min of meer gespannen verhouding tot elkaar en rijk voorzien van personenauto's en trucks.

Als men toen een bewoner van Mars in Bandoeng had neergezet met de mededeeling, dat er juist een oorlog geëindigd was, zou zijn conclusie niet anders hebben kunnen luiden dan: „Wie den oorlog verloren heeft is duidelijk, dat is die ondervoede, slecht gekleede, blanke groep, die altijd loopt en meerendeels op den grond slaapt. Maar bij ons worden de verliezers en zeker de vrouwen en kinderen, niet zoo slecht behandeld na een oorlog. Wie het gewonnen heeft is moeilijk te zeggen. Naar de stemming, het aantal auto's en de bewegingsvrijheid te oordeelen, die groep met rood-witte vlaggen, hoewel die kleine rondgegeten kereltjes, die vrijwel de heele stad bezetten, zich ook overal vertoonen. Die groep in het centrum mag zeker voorloopig nog meedoen, maar veel bewegingsvrijheid hebben ze niet.”

De lust tot actie is er bij de Soendanezen na 10 October totaal uit. Inmiddels heeft Soekarno de B.K.R. ontbonden, omdat zij tot een niet te hanteeren bende is uitgegroeid, en de T.K.R. opgericht. (Tentara Keamanan Rajat = Leger voor handhaving van orde en rust.) De bedoeling is een machtsorgaan te scheppen, waar de „republiek” wel zeggenschap over heeft. Voor de T.K.R. en de politie worden eenige duizenden recruten opgeroepen en deze worden op de pleinen en in de straten van Bandoeng opgeleid. Nederlanders, op hun ochtendwandeling, blijven even kijken naar de training: exercitie, theorie karabijn, oefeningen in handgranaat werpen, stormen, enz.

Nog draait het leven normaal door, al is de spanning voelbaar.

Op 30 October wordt generaal Mallaby in Soerabaia vermoord en weken lang wordt hier een strijd, met ongekennde felheid en wreedheid, gevoerd. De omroeper van Soerabaia verzoekt heel Java hulp-troepen te sturen en bij duizenden stroomden ze toe. Voor de opstandelingen zenders van Djokja en Solo is dit een reden de pamoe-da's van Bandoeng verwijten te maken. Dagelijks hoort men hun stemmen uren lang door den aether: „pamoe-da's van Bandoeng, waar is jullie moed gebleven.” Kijk naar jullie collega's in Soerabaia, die zich bij tienduizenden op den vijand werpen om hem in zee te drijven. Jullie zijn zoo week als vrouwen. Wat zullen wij sturen, een petroleumblik met toiletpoeder of troepen met munitie en geweren. Vermoordt alle vreemdelingen! Weest niet bang om te sterven, enz.” Ook de luidsprekers, die de Japs voor hun propaganda op drukke punten in de stad hadden neergezet, worden dag en nacht gebruikt. Nog feller wordt hier opgehitst en op een onbeschrijflijk vuile manier worden de Nederlanders belasterd. Begin November komen de versterkingen. Eerst de ervaren hitsers, daarna de strijders. In groepen van 5 à 6 gaan ze ongewapend de stad in, op verkenning, langs de Britsch-Indische en Japansche stellingen. Het partijleven bloeit geweldig op. Eenheid is er gelukkig niet. Aan extremistische organisaties biedt Bandoeng reeds begin November:

Britsche tanks in de straten van Batavia

- 1) De Hizboelah: (het leger Gods). Het strijdorgaan van de Islamitische partij Masjoemi.
- 2) De Barisan Pelophor, voorlopers, guerillastrijders, propagandisten.
- 3) De Banteng Hitem (Zwarte Stier). Geheimzinnige vereniging, meest Sumatranen, opgericht door de Japansche Zwarte Waaijer.
- 4) De Militaire Politie.

Deze 4 organisaties zijn in 1944 door de Japs in het leven geroepen en militair getraind. Nog steeds spelen zij bij de extremisten de hoofdrollen, zoowel bij de acties als bij de propaganda. Daarnaast komen de echte pamoedapartijen; opgericht door jongelingen uit de Hitlerjugend (Seinendan).

- 5) Bataksche pamoeda's.
 - 6) Menadoneesche pamoeda's.
 - 7) Amboneesche pamoeda's.
 - 8) A.P.I. Angkatan (= Lichting) Pamoeda Indonesia. Zeer groote partij.
 - 9) P.R.I. Pamoeda Republiek Indonesia.
 - 10) B.P.R.I. = Badan Pemberontakan Republiek Indonesia. (Berontak = opstand. Badan = lichaam).
- Verder opereeren nog:
- 11) B.K.R. Als machtsorgaan van de „Republiek” heeft de B.K.R. afgedaan en is opgeheven. Dit neemt niet weg, dat zij als extremistische partij heeft bestaan.
 - 12) Rampokbenden met roof als hoofddoel, moord als nevenvermaak.
 - 13) Kleine plaatselijke groepjes onder invloed van godsdienstleeraren, die hen onkwetsbaar maken.
 - 14) Stads- en veldpolitie, die hun oorspronkelijke taak verwaarlozen en met de extremisten meedoen.
 - 15) Pamoeda's van de Partai Komunis Indonesia. Zeer invloedrijk, vrij goed gedisciplineerd, goede propagandisten.

Een bijzondere plaats neemt in de Barisan Srihandi (Amazonenkorps), door de Japs opgericht en semi-militair opgeleid. In felheid doen ze niet voor de mannelijke extremisten onder.

Het distributieorgaan van de Japanners heeft, evenals het propaganda-apparaat, de capitulatie overleefd en de extremisten bedienen er zich meesterlijk van. De hoeveelheid rijst in den vrijen handel is uiterst klein en de prijzen zijn zoo hoog, dat iedereen geheel van de distributie afhankelijk is. Thans wordt hiermede de voedselboycot voor de Europeanen geforceerd, tevens worden de, weer in groote getalen bij de Nederlanders werkende, bedienden gedwongen hun betrekking op te zeggen. Zij, die nog aan Nederlanders groenten, vleesch en eieren verkoopen of bij hen werken, worden van de distributie uitgesloten en met den dood bedreigd. Door heel Bandoeng patrouilleeren gewapende pamoeda's om deze maatregelen door te voeren. Zij, die betrapt worden, zijn blij er met mishandeling af te komen.

Ongeveer 10 November beginnen de groote georganiseerde rampokpartijen. Met vrachtauto's en handkarren wordt elken nacht N.W. Bandoeng bezocht; 20 à 30 man dringen gewapend een huis binnen, drijven alle bewoners in de W.C. of badkamer en halen het huis totaal leeg; bedden, meubels, gordijnen, lampen, enz. Een week later zijn ook de bewoners niet meer veilig. In enkele gevallen worden ze ter plaatse vermoord, meestal

meegevoerd. Zoo wordt elken nacht de Nijlandweg bezocht en er gebeurt niets tegen. De Jappen, die deze sector bewaken, hebben de oneenigheid van 10 October al lang weer bijgelegd en de verhoudingen tot de extremisten zijn zeer vriendschappelijk. Een hoogst enkele maal klinkt er 's nachts een schot en ligt er den volgenden ochtend een doode extremist op straat, maar daar blijft het bij.

Niet alleen de Europeanen hebben van de terreur te lijden, maar ook de vele inheemschen, die in hun enthousiasme na de capitulatie, hun pro-Nederlandsche houding getoond hebben. Door de pamoeda's worden ze nu voor de keuze gesteld: meedoen met hen of arrestatie als verraaders. Bij honderden stroomden deze trouwe inheemschen dagelijks de kampen binnen, maar velen zien hiertoe geen kans meer. Sommigen gaan nog éénmaal terug naar hun kampongs om hun gezinnen of wat huisraad te halen en keeren nooit meer in het kamp terug. Van latere vluchtelingen komen dan de verhalen, dat ze vermoord zijn.

Daarnaast keert de terreur zich tegen de Rapwi. Eenige Rapwi-chauffeurs worden achter het stuur neergeschoten, anderen weten nog, door vol gas te geven, te ontsnappen. Iedereen, die bij het Rapwi distributie-orgaan werkt wordt bedreigd, vermoord of gekidnapd.

Zoo stijgt de spanning tot het kookpunt, zonder dat er één maatregel getroffen wordt om de terreur den kop in te drukken.

Op 25 November breekt eindelijk de lang verwachte aanval op het Britsch-Indische garnizoen los. Het lukt den extremisten niet de versterkingen binnen te dringen en met zware verliezen worden ze teruggeslagen. Maar het „kidnappen” neemt verschrikkelijke afmetingen aan; 40 à 50 menschen verdwijnen per nacht.

Overdag stroomden radelooze Nederlandse gezinnen — hun schamele bezittingen op een kinderwagen, hun beddegoed op de schouders — de beschermde wijken en de kampen binnen. Noodkreten worden gestuurd door geïsoleerde en belegerde Europeanen. Niets wordt gedaan. (De Britten zijn te zwak, de Jappen willen niet meer en de Nederlanders mogen niet meedoen.) De extremisten dringen het N.O. deel van Bandoeng binnen, voorop de gewapenden, daarachter jongens met flesschen benzine en brandende fakkels. De flesschen slingeren ze door de ramen de huizen binnen, de fakkels er achter aan. Twintig Nederlanders verliezen dien nacht het leven. Den volgenden avond vindt hetzelfde spelletje plaats.

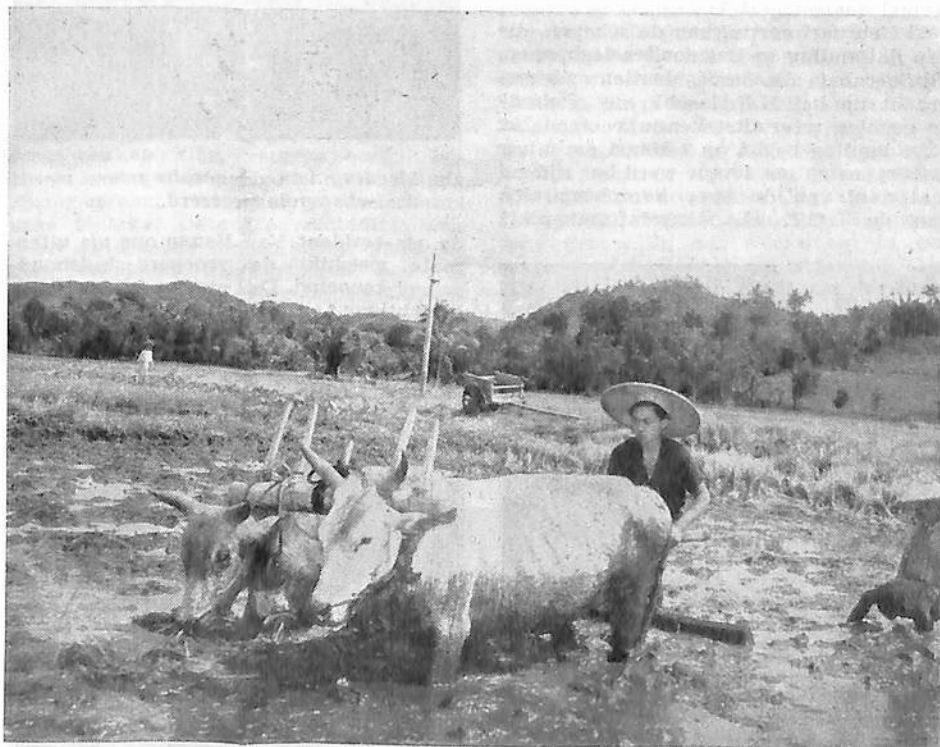
Dan neemt de Britsche commandant, teneinde raad, het noodlottige besluit om Bandoeng in 2 deelen te splitsen. Ten noorden van de spoorbaan de Europeanen en andere bedreigde groepen, verdedigd door de Britsch-Indiërs, ten zuiden van de baan de inheemschen, met de Jappen en de T.R.I. verantwoordelijk voor orde en rust.

Op 29 November vindt de verhuizing plaats, maar vele Nederlanders in Zuid Bandoeng durven dan hun huizen al niet meer uit en blijven overgeleverd aan de Jappen en extremisten.

B.

MEDEDEELING.

Met ingang van 1 Mei a.s. zijn redactie en administratie van „Het Indisch Nieuws” verplaatst van Vondelstraat 125 naar Noordeinde 29 te 's-Gravenhage.
Voorloopig telefoonnummer 112224.

In de Buitengewesten treden weer normale toestanden op, en is men weer met het beploegen van de rijstvelden begonnen.

Het Nederlandsche Roode Kruis in Indië

Team V op Bali

De leider van het team, dr. H. de Mooij, heeft ons enkele indrukken doen toekomen, waaruit wij enkele bijzonderheden putten.

De reis op de „Tawali” verliep voor de teams IV en V uitstekend. De accommodatie was goed, vooral voor de dames. Te Soerabaia werden beide teams ondergebracht in het Brantas-hotel, waar legering en voeding zeer behoorlijk waren.

Soerabaia maakt nog een sombere en verlaten indruk. De meeste huizen zijn beschadigd en slecht onderhouden. Het verkeer is tot een minimum beperkt, ook al doordat vele „Indonesiërs” de stad hebben verlaten. In tegenstelling met Batavia is fruit zeer moeilijk te krijgen.

Met den medischen staf voerden wij verschillende besprekingen over de mogelijkheid onze uitrusting te completeren. Het bleek, dat vooral onze uitrusting

dat wij pas om kwart over vier te Denpasar aankwamen.

En pas om kwart over vijf kregen we een gebouw voor onze werkzaamheden toegewezen. Bij de inspectie, die ik met

Vóór het vertrek naar Bali nog een laatste bespreking door lt.-kol. F. Termeulen.

Dr. Froelich hield, leek het ons volkomen ongeschikt voor het nieuwe doel. Ook een hotel, dat als tweede mogelijkheid werd aangeboden, bleek even onbruikbaar. Het was niet alleen onbeschrijfelijk verwaarloosd, maar beschikte noch over electriciteit, noch over water. Te Soerabaia had

De kleeding van de verpleegsters wordt geïnspecteerd.

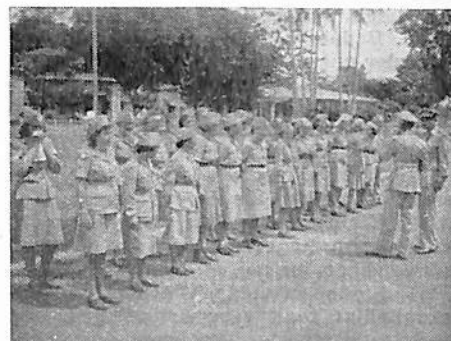
de ass.-resident Van Beuge ons als uitermate geschikt de vroegere huishoudschool genoemd. Dus gingen we deze eens bezichtigen en inderdaad: een mooier complex zou moeilijk te vinden zijn. De groote ruime lokalen leenen zich uitstekend tot ziekenhuis-verblijven en woon-

De inspectie is afgeloopen.

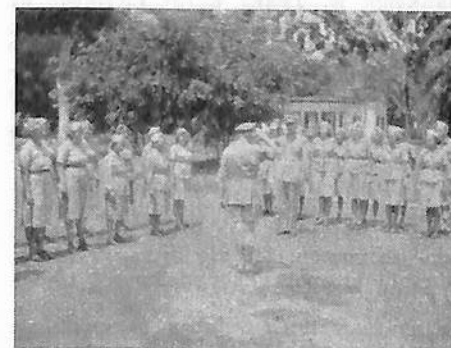
gelegenheid voor het medische personeel. De operatie-kamer kon in een nabijgelegen gebouw worden ondergebracht. Gelukkig gaf de regent ons op 3 Maart verlof deze gebouwen te betrekken en ons werden eenige tientallen Jappen toegewezen, om er groote schoonmaak te houden. De dames verleenden hierbij assistentie en 's avonds waren wij al zoo ver, dat alles gereed was om den volgenden dag de eerste patiënten te ontvangen. Zoo werden op den 4den Maart de eerste 12 patiënten bij ons afgeleverd, waaronder 7 mazelen-gevallen en 4 pneumoniëën. Verpleegsters en hulpverpleegsters werden ingeschakeld en doen 's morgens van acht tot half een en 's middags van half drie tot half zes dienst. De nachtdiensten worden waargenomen door ziekenverplegers.

Aan de inrichting van de apotheek

Op de plaats rust!

wordt hard gewerkt. Onze voorraad medicijnen is echter niet bijster groot en juist de meest elementaire dingen ontbreken. Wij hebben den voorraad van kamphospitaal I moeten aanspreken, om de noodige voorzieningen te kunnen treffen en hopen, dat voor ons vertrek naar het volgende doel de beloofde aanvullingen uit Soerabaia zullen zijn aangekomen. Helaas beschikken wij al evenmin over chirurgisch instrumentarium, omdat wij het onze aan kamphospitaal II afstonden. Bovendien baart ons de sterilisatie van

Overste Termeulen neemt afscheid van de vertrekkende verpleegsters.

linnengoed en verbandmateriaal veel zorg. De autoclaaf is veel te klein en trommels om het gesteriliseerde materiaal in te bewaren, ontbreken ons geheel.

De ambulance-wagens gereed voor vertrek.

voor Kamphospitaal II zeer onvoldoende was, aangezien groote hoeveelheden materiaal daaruit gestolen zijn.

22 Februari vertrokken de schepen, die aan de landing op Bali zouden deelnemen, uit Soerabaia. De dames werden ondergebracht op het K.P.M.-schip de „Pahud” en genoten weer uitstekende accommodatie.

De landing begon op 2 Maart om 6 uur 's morgens en om 10 uur werd het rijdend materiaal van de twee kamphospitalen van de L.C.T. (Landingcrafttransport)

De verpleegsters staan aangetreden.

het land opgereden. Kamphospitaal I kreeg opdracht om 5 uur 's middags klaar te zijn met de inrichting van een noodhospitaal. Maar zoo eenvoudig was het niet! Het opstellen van de colonne en de rit naar Denpasar eischten zooveel tijd,

Ondanks alles loopt het ziekenhuis al vrij aardig. Wij hebben het groote geluk gehad niet dadelijk een groot aantal gewonden toegestuurd te krijgen, aangezien er nog geen schot is gelost op Bali. Op de algemeene situatie heb ik nog geen kijk. De bevolking lijkt wel tot medewerking bereid.

De klachten over tekort aan medicijnen beginnen algemeen te worden en een der voornaamste oorzaken van dit tekort is diefstal op groote schaal. Medicijnen maken helaas een voornaam punt van belangstelling uit op het uitgebreide programma der heeren dieven overal ter wereld. De zwarte markten in Siam en Indië zijn overvoerd van het kostbare resultaat hunner succesvolle ondernemingen en men kan zijn eigen waar tegen

schrikbarend hooge prijzen terugkopen! De bruikbaarheid van vele medicijnen (o.a. peniciline, waarvoor enorme belangstelling heerscht) is dikwijls afgenomen of tot nul gereduceerd door onoordeelkundigen opslag. Meer en beter toezicht op de voorraden is zeker gewenscht, vooral omdat de aanvoer uit Nederland ook beperkt zal zijn. Wij lezen zoo juist in een particulier schrijven het verontrustende bericht: „t Is op het oogenblik met de geneesmiddelen-positie dan ook slechter dan ooit.”

Bij toenemende pacificatie zal de medische dienst steeds groter vraag naar medicijnen te beantwoorden krijgen. Daarom moet, wat er aan voorraad aanwezig is, tot iederen prijs veilig gesteld worden.

Lx.

Eindelijk belangstelling

voor de Nederlanders in Siam

Siam loopt leeg van ex-P.O.W.'s en vol van commissies.

De arme Nederlandsche militairen in Siam: beroepslied, stadwacht, militie, landstormers — hadden van 14 Augustus 1945 af verlangend uitgezien naar eenig blijk van belangstelling der Nederlandsche en Nederlandsch-Indische regering.

Toen de eerste ex-P.O.W.'s Siam verlieten in Januari 1946 — arriveerde de Medische Missie van het Nederlandsche Rode Kruis, bestaande uit de heeren maj. Dr. W. F. Bijvoet, kapt. G. L. Nieuwhoff, liaison-officier, en mevr. Ko Luijckx, hoofd van den Persdienst van het Nederlandsche Rode Kruis in Indië. Deze missie werd door de leiding in Bangkok, Siam's hoofdstad, met waardering begroet, en kreeg alle medewerking om haar opdracht te kunnen volbrengen: het opnemen van de toestanden en het peilen van de stemming, waarin

de ex-P.O.W.'s en met hen de naar Siam geëvacueerde vrouwen, verkeerden.

Sindsdien, maar te laat, is de belangstelling van overheidswege bijna onrustbarend geweest en van weinig nut meer, want Siam is evacueerende.

Toch willen wij voor de documentatie en ter bevrediging van de nieuwsgierigheid der Nederlanders thuis, die plotseling elken dag een berichtje over Siam in de krant lezen, onze indrukken weergeven over het land en „ons” volk, dat daar leefde en stierf.

Mogelijk vindt het Kamerlid, de heer Bajetto, die pas vragen stelde over de kampen in Nakhon Pathom, het antwoord, dat hem voldoet.

Siam is Thailand. En het ligt niet op Java, zooals menigeen in Nederland denkt, — naar mij uit vele brieven bleek — maar ligt gekneld tusschen Indo China en Burma met een vrije zuidkust aan de Golf van Siam. De hoofdstad Bangkok ligt zóóver landwaarts in, dat de bootreis van de kust af, langs de enorm breede Menam-rivier, nog zeven uur varen is. Bangkok was met Singapore verbonden door een spoorlijn, hetgeen hoogst belangrijk was voor den afvoer van Siam's rijst-overschot naar het voedselschaarsche Malaka. Deze landverbinding was door de Jappen onbruikbaar gemaakt door vernieling van bruggen over de groote rivieren. De Engelschen hebben onlangs het herstelwerk aan lijn en bruggen voltooid, zoodat de voedselpositie op Malaka verbeterd kon worden.

Naar het Noorden had Siam geen verbinding met Burma, want de zijlijn van den Bangkok-Singapore spoorweg liep slechts door naar het zoo berucht geworden plaatsje Non Pladuk. Want dit kleine plaatsje werd het uitgangspunt van de groote spoorlijn, die de Jappen lieten aanleggen door krijgsgeslagenen van verscheiden landaard en inheemschen van Java en Sumatra.

De aanleg van deze baan, die liep tot Thanbyazayat, gelegen aan de Burmalijn Moelmein-ye, was onmisbaar voor den Japschen aanvoer van troepenmateriaal en voeding. De gevangenen werkten naar elkaar toe, van twee punten uit: Non Pladuk en Thanbyazayat. De lijn volgde in Siam den rechteroever van een geweldige rivier, met vermijding van brug-aanleg. In Burma, waar aanvoer

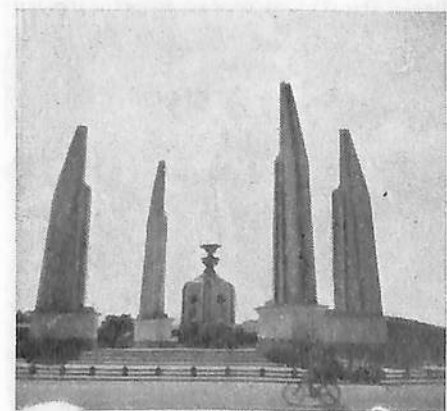

Standbeeld van koning Chulalongkorn.

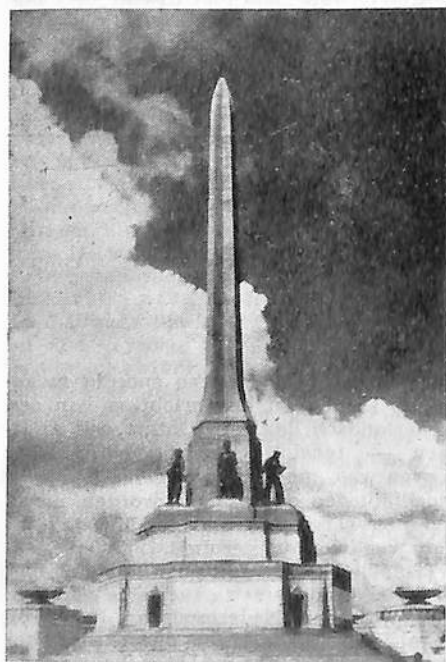
van zwaar bouw materiaal niet zoo moeilijk was, lieten de Jappen zich door géén stroom tot omweg dwingen, maar moesten de krijgsgeslagenen ook aan den bruggebouw meewerken.

Het heet in Siam, dat de aanleg van deze spoorlijn in totaal 120.000 menschenlevens heeft gekost.

A n e t a gaf aan Nederlandsche slachtoffers de volgende cijfers: in 1942 en 1943 werden 17.391 Nederlanders naar Siam en Burma gevoerd en aan den spoorlijn tewerk gesteld. Bij de capitulatie waren daarvan 3096 man gestorven. Maar de Jappen voerden in 1944 en 1945, toen de lijn klaar was, duizenden mannen uit Siam weg en van deze duizenden zullen nog velen de gevolgen van den zwaren arbeid onder slechte omstandigheden niet hebben overleefd. Er lagen 144 begraafplaatsen langs den spoorlijn van Bangkok naar Moelmein. De Jappen hebben na de capitulatie de 1700 Nederlandsche dooden moeten opgraven, die gevallen zijn van Kanburry (Kan Chana buri) tot Niko-Niko (Nikke), aan de Burmaansche grens. Zij zijn verzameld in een massagraf te Kanburry, waar tot voor kort nog honderd van onze mannen zaten.

Het moderne monument der democratie. De grondwet van Siam ligt in de middentombe begraven.

Een monument ter eere van de Siameesche strijdkrachten, die vielen in den oorlog tegen Cambodja.

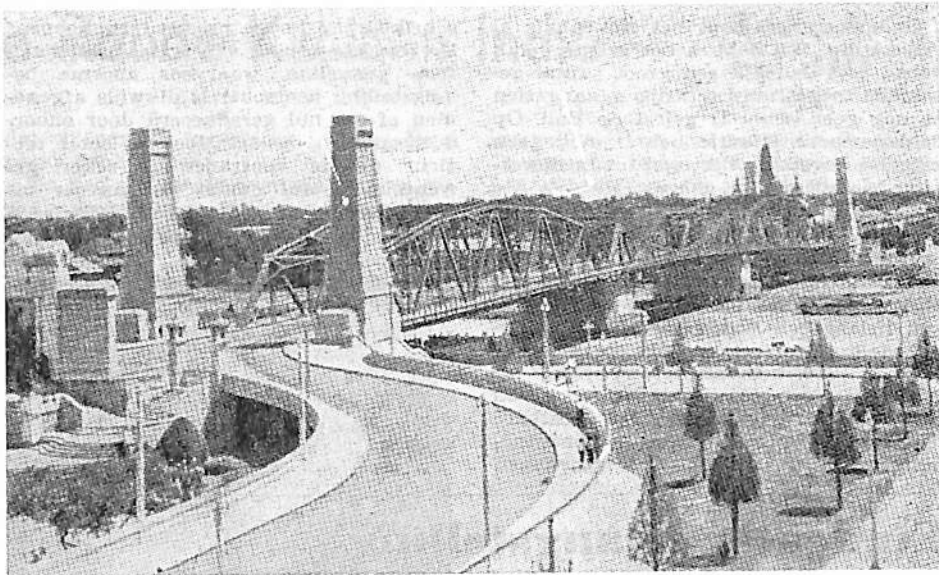
Daar liggen de dooden van het beruchte Kuie-kamp, waar niet meer dan 600 man verbleven, waarvan er 420 stierven! Daar liggen de slachtoffers van het even beruchte Niko-Niko, het groote kamp bij de Drie Pagoden Pas. Daar liggen zij, die in de jungle den dood vonden. De ceremonie der opgraving was noodzakelijk, omdat de beruchte spoorlijn buiten gebruik gesteld wordt. De Engelschen wenschen geen landverbinding van Siam met Burma, die den export van rijst in andere dan de Malaka-richting zou kunnen voeren. De jungle zal dan haar overwoekerende rechten hernemen en de graven der dooden dreigen onvindbaar te worden. Dank zij de geheime gegevens, die onze mannen, ondanks de strenge controle wisten door te smokkelen, heeft men op slechts 15 gevallen na, alle slachtoffers kunnen terugvinden en in het massagraf bijgezet.

Zij, die niet aan den spoorlijn werkten, werden te werk gesteld bij de zware foudrage-ploegen, de transportcolonnes, den wegeaanleg, of — wat niet onderschat mag worden — in de vreeselijke basis-hospitelen, waar tropische zweren, malaria, dysenterie, cholera en volkomen uitputting, slachtoffers vergden tot meerdere tientallen per dag.

In vergelijking met de toestanden in de vrouwenkampen, was de voeding goed, althans voldoende, zooals menigeen mij verzekerde. Maar de slavenjacht op „arbeiders” en de daarbij bedreven wreedheden, de mishandelingen voor het minste, vaak vermeende vergrijp, de dood van zoovele kameraden en het voortdurend eigen levensgevaar, maakten het bestaan van onze mannen in Siam tot een hel. Toen zij die tenslotte overleefden en het licht weer zagen en de vrijheid voor oogen hadden,waren zij alleen nog maar Nederlanders in Siam, die woonde als voorheen in kampen, in militaire kampen wel te verstaan; die leiders hadden uit het eigen gehate milieu; die weinig of geen contact kregen met Nederland en Indië; die aan den slag wilden en het niet konden.

De Engelschen, Amerikanen en Australiërs, met wie ze leven en dood hadden gedeeld, gingen naar huis. „De werkers aan den dooden-spoorweg zijn niet geschikt om dadelijk weer aan den arbeid te gaan”, zei de legerleiding van deze troepen. „Zij hebben zóóveel meegemaakt en moeten zóóveel ellende leeren vergeeten, dat zij recht hebben op verlof.”

Engelschen en Amerikanen boden aan

De gebombardeerde Memorial Bridge.

de Nederlanders te vervoeren met hun schepen, met hun vliegtuigen. Dat werd mij herhaaldelijk en nadrukkelijk gezegd door doktoren, zelfs door officieren. In elk geval werd deze stellige en algemeen gangbare bewering nooit ernstig en officieel tegengesproken, zoodat ze hardnekkig bleef voortleven onder de troepen. Maar de Engelsche RAPWI is met de evacuatie begonnen van ongeveer 300 man, die naar Rangoon werden gebracht, met de bedoeling ze van daaruit verder te evacueeren („Leger Voorlichting”; Dagblad 3 Dec.). Maar ze kwamen voorloopig niet verder en „de situatie in het kamp te Rangoon is niet gunstig”, zei dezelfde bron.

In totaal werden voorts slechts 250 ex-P.O.W.'s naar Java teruggebracht, wegens dienstbelang, zijnde eenige militaire autoriteiten, bestuursambtenaren, doktoren en technische deskundigen.

Na deze lichte aderlating zaten nog 11.000 man in hun overvloed van vrijen tijd beschouwingen te houden over capitulatie en bevrijding. Ook uit Burma en Indo-China waren de Nederlandsche krijgsgevangenen naar Siam afgevoerd.

Kort tevoren bevrijd uit Japansche gevangenschap, hadden er van deze mannen nog gevochten in Indo China, tijdens de troebelen met de Anamieten. Kapitein Klopprogge, één der gesneuvelden, kreeg bij Fransch dagorder van 26 Sept. 1945 een eervolle vermelding. De officieren genoten bij hun vertrek uit Saigon een keurig opgediend diner van de gecapituleerde Jappen en alle gangen, het waren er zes, bleken samengesteld uit den inhoud van..... Roode Kruis pakketten.

11.000 Nederlanders in Siam!

Vóór December 1945 ging het nog wel. Een zeer groot deel zat in Bangkok en amuseerde zich best in de stad der prachtige winkels, genoegelijke restaurants en 140 nachtgelegenheden.

Wim Kan en Corry Vonk, de bekende bandleider Samethini, de cabaretière Mary Konti en vele anderen, hielden er de vroolijkheid in. Ook in de buitenkampen hield men „den moed maar vol” zooals Indische jongens lachend zeiden.

Maar begin December bracht de ommekeer.

K. L.

Het Perswezen op Java

- Hoe het was en hoe het nu is
- We gaan vooruit, héél langzaam

Nog een koning-beeld bekend onder de Nederlanders als „Jan met de pet”.

Wie eenmaal geschreven heeft, wie eenmaal drukinkt geroken heeft: wie eenmaal journalist geweest is — die blijft journalist. Voor zijn heele leven. Dat is een wet van Meden en Perzen in de geheele wereld; dus óók in Indië. In ons Nederlandsch-Indië, waar thans terreur nog zegeviert. Waar machtswellust, gepaard aan moordzucht, dagelijks zijn menschontearenden invloed laat gelden onder alle lagen van de miljoenen-bevolking. Waar de Nederlander taboe is. Waar dus ook een Nederlandsche krant taboe is.....

Taboe is? Taboe was! Want ook zij, die journalisten daar in Indië, zij staken onmiddellijk na de capitulatie van Japan

de koppen bijeen om zoo spoedig mogelijk te komen tot de oprichting van een Nederlandsch dagblad. Dat is ook gekomen — tenslotte, maar voordat het zoover was, moesten nog eerst heel wat moeilijkheden overwonnen worden, moesten nog eerst heel wat hinderpalen uit den weg worden geruimd.

Daar had je den extremist, die zich met hand en tand verzette tegen de verschijning van een Nederlandsche krant op Java. Daar had je voorts den Brit, die het om bepaalde redenen beter achtte, dat een Nederlandsche krant niet zou uitkomen. En die Brit was je baas.....

Doch — het bloed kruipt, waar het niet kan gaan. De koppen van die journalisten

ten bleven bij elkaar gestoken en kwamen niet van elkaar af, voordat het zoover was. Op het oogenblik, dat uw medewerker dit artikel schrijft, zijn er op Java alleen, reeds vier Nederlandsche kranten: „Het Dagblad” te Batavia, „De Courant” te Bandoeng, „Het Midden” in Semarang en de „Nieuwe Courant” te Soerabaja. Weliswaar zijn het geen kranten, zooals wij die van vroeger kennen, doch de prestatie is er daarom niet minder om!

Vóór den Jap.

Eerst, ter vergelijking, het krantenwezen op Java ten tijde dat het er nog rustig was. Toen er nog geen Japanner was, die den Europeaan vertrapte; toen er nog geen extremist was, bovendien.

Toen was Java rijk aan kranten. Iedere fatsoenlijke plaats had er één. Minstens. Batavia beschikte zelfs over drie gróóte dagbladen. De „Java Bode”, het „Bataviaasch Nieuwsblad” en het „Nieuws van den Dag”. Wybrands, Zentgraaff en Zaalberg — wie kent de namen van deze Indische bonzen op het gebied van de journalistiek niet? Zij zijn allen reeds lang gestorven, doch hun herinnering, onverbreekelijk verbonden aan de drie genoemde kranten, blééf. Bleef en blijft. Zij waren de leermeesters van de oudere journalisten op Java; ze zijn het ideaal van de jongeren.

Bandoeng had voor de Nederlandsche capitulatie twee dagbladen: het „Algemeen Indisch Dagblad” en de „Indië Bode”; in Semarang verschenen er drie: de „Locomotief”, het „Algemeen Handelsblad” en het „Noorden”. Soerabaja beschikte over twee kopkranten: het „Soerabajasch Handelsblad” en de „Indische Courant”.

Tijdens den Jap.

Nadat de Japanner in Indië voet aan wal had gezet, veranderde de toestand spoedig. Bijna alle Nederlandsche dagbladen werden onmiddellijk verboden. Ook de Chineesch-Maleische dagbladen, die zich in den loop der tijden pro-geallieerd hadden getoond, mochten niet meer verschijnen. Als tegenprestatie deed de Jap een hoeveelheid Maleische kranten oprichten, onder redactie van de felste anti-Nederlandsche, Indonesische journalisten. Oto Iskandar Dinata (welbekend uit het eerste kabinet van Soekarno) en R. Bratanata (die eenige maanden geleden overleden is tengevolge van een „hartverlamming”) waren er ongetwijfeld de beruchtste van.

Dat het voor den Japanner heel gemakkelijk was de redacties van deze bladen naar zijn hand te zetten, zoodat er in den vervolge niets anders dan daverende overwinningen van de Japansche land-, zee- en luchtmacht in verschenen, opgevroolijkt door een lofzang op den Japanschen keizer en vooral niet te vergeten op „het Indonesische volk”, dat nu binnenkort zijn onafhankelijkheid zou verkrijgen” (deze artikelen verschenen reeds in het begin van 1942!) behoeft geen betoog.

In de kampen.

Toch belette dit propagandistisch gedoe niet, dat binnen afzienbaren tijd de „Indonesische” kranten niet meer in de Europeesche krijgsgevangen- en interneeringskampen mochten worden gelezen. Per slot van rekening kon een foutje zoo gemakkelijk worden gemaakt; per slot

van rekening konden die verwenschte Europeanen zoo heel goed tusschen de regels doorlezen.....

Dus: geen krant meer in het kamp! Doch ook dit gaf weer te denken en zoo besloot de generaal van den Japanschen propagandadienst (de „Barisan Propaganda” zooals die organisatie officieel heette) een speciaal krantje voor de gevangenen te laten drukken, dat hij in de Engelsche taal onder den naam „Voice of Nippon” in de diverse kampen rondstrooide.

Dat het blaadje loog, wisten alle gevangenen. Dat het heele krantje één en al leugen was, wisten zij echter eerst na de capitulatie. Daarnaast werden vele feiten domweg achter gehouden. Zoo werden bijvoorbeeld de geallieerde landingen aan de Fransche kust, werd het geheele tweede front zelfs, tot het laatste toe verzwegen. Dat toen in Mei 1945 de val van Duitschland ook niet kon worden gemeld, is heel begrijpelijk.....

En toch, tóch „zat” er iets in de „Voice of Nippon”. Men vertelt thans, dat het blad onder redactie stond van een Engelsch kapitein, die daartoe door de Japanners gedwongen was. En, omdat hij hieraan niet kon ontkomen, besloot hij alles in het werk te stellen om zijn medegevangenen zooveel mogelijk op de hoogte te stellen van de feiten, die hij door zijn werk te weten kwam, en waar de anderen niet het minste benul van hadden. Berichten in het genre van „de overmachtige Amerikaansche vloot werd door een paar Japansche kruisers beslissend verslagen”, duiden op de aanwezigheid van de Amerikaansche vloot op dat bepaalde punt en voorts op het feit, dat er van het Japansche smaldeel niet meer dan een paar kruisers waren overgebleven. Alweer dus dat verwenschte tusschen-de-regels-door-lezen, waar de Japanner zoo’n hekel aan heeft.....

Naast de Maleische bladen en bedoelde „Voice of Nippon”, gaf de Japanner nog ettelijke Japansche kranten uit, die weliswaar veel feiten verzwegen hielden, doch ook vele bijzonderheden vermeldten. Per slot van rekening kwamen deze kranten, o.a. de befaamde „Djawa Shimboen”, hoofdzakelijk bij officieren en nu ja, als een Japansch soldaat haar ook eens een keertje las, kon het ook zoo’n kwaad nog niet.

De geïnterneerde kreeg haar niet en dat was het voornaamste, aldus oordeelde onze bekwame propaganda-Jap. Doch ook op dit punt vergiste hij zich: in ieder kamp bestond een speciale „nieuwploeg”, die naast het clandestiene luisteren van radio-berichten er zorg voor droeg, dat er zooveel mogelijk Japansche kranten het kamp binnenkwamen.

Hoe ze er aan kwamen, deed er weinig toe; meestal werd het blad domweg van de tafel van één of anderen officier weggerist (tijdens corvee-werkzaamheden!) om het dan met veel moeite en trucs het kamp binnen te smokkelen. Fouilleeren hielp den Jap erg weinig — het menschelijk lichaam heeft plaatsen, die zeer moeilijk te fouilleeren zijn.....

De rest was een peulschilletje. Ondanks het feit, dat de Japanners herhaaldelijk tevergeefs zochten naar een tolk, waren in het kamp ettelijke kenners van de Japansche taal, die het krantje voor den vuist weg vertaalden, waarna het nieuws heel voorzichtig in het kamp werd rondgestrooid. Over deze „illegale pers in de Indische kampen” zullen wij

wellicht nog wel eens iets meer vertellen.

Ná den Jap.

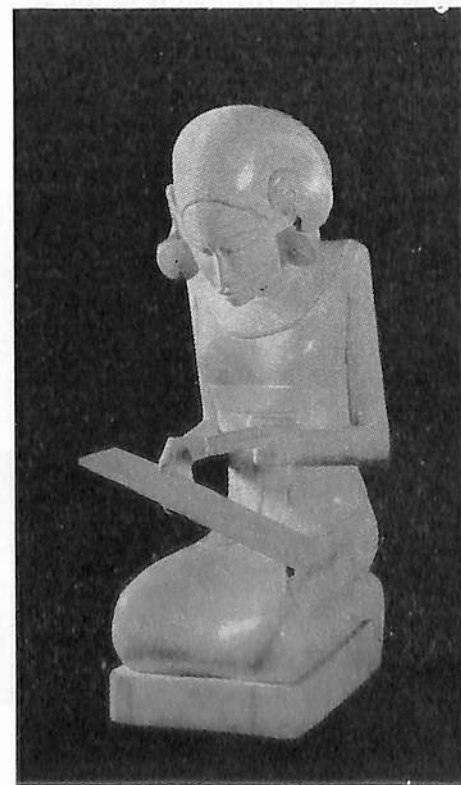
En zoo naderen wij dan den tijd, dat de Japanner beslissend verslagen werd. Op het allerlaatste oogenblik stond hij Soekarno en consorten toe een zelfstandige republiek te vormen. Een republiek, die natuurlijk ook (hoe kan het anders?) over eigen kranten moest beschikken. De Japansche georiënteerde „Asia Raya” te Batavia, de „Tjahaha” in Bandoeng en de „Soeara Asia” te Soerabaja werden onmiddellijk verboden en hiervoor in de plaats verschenen extremistische kranten, allen met het woord „merdeka” (zelfstandigheid) in den kop.

En het wonderlijkste van alles? Op welke wijze er in deze krantjes ook gescholden werd tegen alles wat blank was — op welke wijze er voorts werd opgehitst tegen den Nederlander en den Engelschman..... de Brit bleef halstarrig weigeren deze „Indonesische” dagbladen te verbieden. En trouwens: al waren ze verboden, dan nóg zouden ze op dezelfde plaats en op denzelfden tijd verschenen zijn. Daar stond immers het extremistische jeugdleger borg voor.....

Dat deze kranten gedrukt werden op persen, die het eigendom zijn van Nederlanders, op persen, waar vroeger Nederlandsche kranten op verschenen, dat laat den „Indonesiër” koud. Dat laat ook den Engelschman ijskoud.....

Is het dan niet treurig, dat het slechts met veel, héél veel moeite en op dagelijks aandringen bij dezen Engelschman het den Nederlander gelukte een enkel, niet-in-gebruik-zijnd-drukkerijtje terug te krijgen?

En het is op de persen van deze drukkerijen, dat thans die vier Nederlandsche krantjes gedrukt worden. Die vier kleine krantjes, die er daarom niet minder Nederlandsch om zijn!..... W. T.

Z. H. Hamid II Sultan van Pontianak

Hieronder volgt een levensbeschrijving van den tegenwoordigen Sultan van Pontianak, Hamid II, die met dr. Van Mook naar Holland is gekomen en hier werd benoemd tot adjutant in buitengewone dienst bij H.M. de Koningin. De bijzonderheden voor deze beschrijving werden ons welwillend verstrekt door een vriend (klasse- en studiegenoot) van dezen afgevaardigde van Borneo.

In het midden der 18e eeuw werd Abdoel Rachman, de stamvader van de Sultans van Pontianak, geboren. Hij was de zoon van den Arabischen godsdienstleeraar van den Sultan van Mampawah (W. Borneo). Abdoel Rachman had een zeer avontuurlijken aard en voelde zich al jong tot de zeerooverij aangetrokken. Na het leegplunderen van een Engelsch schip moest hij vluchten, voer de Kapoeas op en vestigde zich op een klein eilandje, dat hij den naam Pontianak gaf, naar den bekenden woudgeest.

In October 1771 stichtte hij het Sultanaat Pontianak en noemde zich Sultan Sjarif Abdoel Rachman. Alleen zij, die afstammen van Hoessin, zijn gerechtigd den titel Sjarif te dragen. Evenals de afstammelingen van Hassan, de Saïds, mogen zij den groenen tulband dragen. Sultan Abdoel Rachman breidde zijn gebied op de beide oevers van de Kapoeas uit en wist, door de gunstige ligging aan den mond van de rivier uit te buiten, het Sultanaat tot bloei te brengen.

Op 12 Juli 1913 werd de tegenwoordige Sultan van Pontianak geboren, en aangezien zijn moeder een Arabische was, is hij een volbloed Arabier. In leeftijd was hij de tweede, in rang de derde zoon. Toen hij 10 dagen oud was, werd hij naar Singapore gebracht en kreeg daar een Engelsche pleegmoeder, doch werd in 1916, in verband met den eersten wereldoorlog, door een Engelsche duikboot naar Pontianak teruggevoerd, waarna hij in 1918 met zijn pleegmoeder naar Soekaboemi vertrok. In 1921 ging hij naar Djocja en bezocht daar, samen met den tegenwoordigen Sultan van Djocja en den Pakoe Alam, de lagere school. In 1925 vestigde hij zich te Bandoeng en kwam een jaar later op de Bandoengsche H.B.S.

Max, zooals zijn vrienden hem noemden, was in Bandoeng een bekende figuur. Zijn krachtig, watervlug lichaam, leende zich uitstekend voor sport. Hij voetbalde, tenniste, korfbalde, handbalde en deed aan atletiek. Op het sportveld leerden velen Max Alkadrie kennen en waardeeren om zijn sportieve opvattingen.

In 1932 deed hij eindexamen-H.B.S. en liet zich inschrijven op de Technische Hoogeschool te Bandoeng. Al spoedig

bleek hem, dat hij een richting gekozen had, die hem niet bijzonder lag, en deed dan ook het volgende jaar examen voor de Koninklijke Militaire Academie te Breda. Als cadet had hij een behoorlijk nummer in zijn jaar, was een matadoor in het handballen, bridgen en biljarten en een goed schermmer en voetballer. In 1936 werd hij benoemd tot 2en luitenant der infanterie van het K.N.I.L. en na zijn terugkomst in Ned.-Indië kwam hij in het garnizoen te Malang, en na 3 maanden

Z. H. Hamid II.

den in opleiding bij de mitrailleurs. In 1938 trad hij met mejuffrouw D. van Delden in het huwelijk.

Op 28 Augustus 1941 werd hij naar Balikpapan overgeplaatst en belast met het commando over het vliegveld Manggar. In deze functie heeft hij de Japansche luchtacties tegen dit veld meegeemaakt. Op 24 Januari 1942 werd hij met een bloedvergiftiging naar Java gevlogen en op 21 Februari ingedeeld, als toegevoegd mitrailleur-officier, bij het bataljon vechtwagens te Bandoeng. Op 1 Maart d.a.v. werd de 1e luitenant Alkadrie commandant van een peleton pantserafweergeschut, en bij de stafgroep Zuid in Midden-Java ingedeeld. In het Serajoe-dal kwam zijn peleton in het vuur, waarbij drie vrachtauto's met Japanners en één mortier met de bediening werden vernietigd, terwijl een stormaanval van de Japansche infanterie, die tot op 40 meter naderde, met alle beschikbare wapens werd afgeslagen. Daarna moest het peleton zich terugtrekken en ten noorden van Tjilatjap in stelling komen. Hier bereikte hem op 8 Maart het

bericht van de Nederlandsche capitulatie en Alkadrie kwam in krijgsgevangenschap te Tjilatjap. Eenige maanden later werd hij naar Tjimahi vervoerd, waar hij zich aansloot bij een clubje officieren, dat een geheim radiotoestel had. Groote moeilijkheden ontstonden, toen het geheele kamp verplaatst zou worden naar de gevangenis Struyswijk te Batavia. Behalve een compleet toestel in 2 veldflesschen, dat tot den ochtend van het vertrek gebruikt zou worden, moest nog een heele ontvanger met reservelampen in losse onderdelen worden meegenomen. Na de verdeling over allen, die zich vrijwillig beschikbaar stelden om aan het gevaarlijke transport mee te doen, kon iedereen, naar eigen inzicht, de onderdelen camoufleren. Met een paar weerstandjes in den rand van zijn bamboehoed en een groote 6 L 6 lamp in den dubbelen bodem van zijn veldflesch, stond Alkadrie op het appèl. Beide inspecties, in Tjimahi en Batavia, waren zeer grondig, maar alles kwam er compleet doorheen. Nog twee keer werd het kamp verplaatst en beide malen nam Alkadrie een deel van de radio-installaties voor zijn rekening. Soms moest een bijzonder riskant karweitje worden opgeknapt en één hiervan werd met succes door dezen loyalen officier van het Kon. Ned.-Ind. Leger uitgevoerd.

In Struyswijk werd „Max” door de Japanners het aanbod gedaan om uit krijgsgevangenschap ontslagen te worden, waarop hij evenwel niet inging.

Half September 1945, één maand na de Japansche capitulatie, hoorde Alkadrie van een collega uit Australië, dat zijn geheele familie te Pontianak in 1944 door de Japanners vermoord was. Eenige dagen later vloog hij naar Batavia, waar de lt. G.G. hem verzocht naar Pontianak te gaan.

Op 20 October 1945 vertrok de luitenant-kolonel Alkadrie per B 25 naar Singapore en op den 21en d.a.v. werd hij met een Catalina-vliegboot naar Pontianak gebracht, welke plaats door de Australiërs bezet was. De stemming onder de bevolking was vrij gespannen. De propaganda tegen de Nederlanders in het algemeen en tegen de Nica in het bijzonder had ook hier zijn funesten invloed niet gemist.

Bij aankomst van den luitenant-kolonel Alkadrie sloeg de houding der bevolking als een blad aan een boom om. Zeer enthousiast werd hij ontvangen en, op één klein incident na, zijn orde en rust niet meer verstoord. Door de loyale houding der bevolking voelde overste Alkadrie zich toen geroepen den troon van Pontianak te bestijgen en op 28 October 1945 werd hij door kolonel Spoor, toen directeur van de Nefis (Netherlands Forces Intelligence Service) als Sultan Sjarif Hamid II geïnstalleerd, waarna Z.H. zijn vrouw, dochter en zoontje naar Pontianak liet overkomen. De overgrootvader van den huidige Sultan heette Hamid I.

Direct werden maatregelen genomen om den voedselnood der bevolking te lenigen. Per maand wordt thans 2500 ton rijst in W. Borneo ingevoerd. Het bestuur werd geregeld, scholen werden geopend en de missie hervatte haar arbeid. Sultan Hamid II werd politiek agent voor heel W. Borneo en regelde in die functie de erfopvolging en het bestuur over het geheele gebied.

Direct werd de kwestie der oorlogsmisdadigers in studie genomen, en uit het onderzoek bleek, dat Sultan Mohamed I, de vader van Hamid II, met zijn geheele familie, op 24 Januari 1944 door de Japanners was weggevoerd.

Medio Juni 1944 zijn zij allen om het leven gebracht, nl.: de Sultan, 3 broers van Hamid II, één zuster, alle ooms, zwagers en neven, in totaal 28 personen. Bovendien zijn alle intellectueelen van Indonesischen en Chineeschen landaard, eenige duizenden personen, eveneens terechtgesteld. In verband hiermede zijn thans 113 Japanners uit den geheelen Archipel gearresteerd. Er wordt nog naar

2 Japanners gezocht, waaronder de vice-admiraal, die Balikpapan als standplaats had.

De bevolking van W. Borneo telt 1,5 miljoen zielen, waarvan 62 % Dajakkers en 14 % Chineezzen, terwijl de rest bestaat uit Europeanen, Maleiers, Boegineezzen, Javanen en Madoereezzen.

De uitvoer van copra, rubber, hout en damar is reeds in vollen gang, terwijl rijst, textiel, tabak, zout en suiker worden ingevoerd.

Voordat Z.H. Sultan Hamid II, als afgevaardigde naar Nederland kwam, is hij in de gelegenheid geweest zich op de hoogte te stellen van de politieke as-

piraties, de verlangens, nooden en behoeften van de groepen die hij vertegenwoordigt. Door zijn breeden kijk op en diep inzicht in de heele materie is hij in staat, zoowel het „Indonesische” als het Nederlandsche standpunt in zijn vollen omvang te bekijken, hetgeen een vruchtbare basis is voor een goede samenwerking en verstandhouding.

Deze loyale figuur is Dinsdag j.l., tegelijk met den adjudant van den legercommandant, kapitein Tahija (over wiens militaire prestaties in de Molukken wij in het volgende nummer van ons blad een en ander zullen mededeelen) en overste Santoso, naar Ned.-Indië teruggekeerd.

De verantwoordelijkheid

DER NEDERLANDERS

Elseviers Weekblad wijdde in zijn nummer van 13 April een artikel aan de verantwoordelijkheid der Nederlanders jegens de Indische bevolking.

De beschouwing vangt aan met een citaat uit een brief van Mr. Slamet, welken deze richtte tot den Britschen opperbevelhebber in Indië, Sir Montague Stopford. Mr. Slamet constateert daarin dat Hitler en Göbbels glimlachen in hun graf. Van der Plas en Van Mook konden in Indië openlijk worden bespot. Dank zij de tolerante houding der Britsche militaire autoriteiten konden de laagste instincten worden opgezweept en wat met den Nederlander verband hield, werd vermoord, ontvoerd, gemolesteerd. Mr. Slamet eindigt zijn schrijven met de mededeeling, dat de Nederlandsche voorstellen en onderhandelingen hem moeilijk kunnen interesseeren, omdat alle onderhandelingen en overleg slechts een farce zijn, daar het land in anarchie verkeert en het voornaamste deel van het volk door intimidatie en terreur verhinderd wordt eraan deel te nemen.

Terecht ergert de redactie zich eraan, dat het zoover is gekomen, dat een Javaan, Mr. Slamet, een der knapste Javaansche intellectueelen, zoolets moet schrijven. En dat hij daarenboven moet verwachten dat zijn stem tevergeefs klinkt, dat zij niet zal doordringen tot hen, die op het jachtslot „St. Hubertus” beraadslaagden over Indië's toekomst.

Het blad gaat dan heel dien weg na van talmen, praten en uitstellen, welke geleid heeft tot de huidige situatie, waarin over het meest ruiterlijke aanbod van Nederlandsche medewerking nog wordt gemarchandeerd. Een aanbod, zóó snel en zóó volkomen gericht op een staatkundige ontwikkeling van Indië in de richting van zelfstandigheid, dat een in Nederland vertoevend „Indonesiër” ervan zeide: „de eenige kwade kans is, dat wij de kracht niet opbrengen om die ontwikkeling bij te houden”.

De redactie wil zich niet verdiepen in de gecompliceerde figuur, welke uit de voorstellen moet tevoorschijn komen, noch in het wankel evenwicht der interne deelen van dit nieuwe „Indonesië”, doch slechts een ding vaststellen nl.: „Overal in Indië, waar men den Nederlandschen invloed en de samenwerking der Neder-

landers voortijdig prijsgeeft, wordt een onrecht begaan aan Indonesische volken.”

Het blad schetst dan hoe overal waar Nederlandsche troepen orde en rust konden herstellen, extremisten, roovers en bandieten werden verdreven en aan de bevolking de zoo noodige bescherming kon worden gegeven, een zucht van verlichting werd geslaakt, zoodat de bevolking in de nog niet gezuiverde gebieden vraagt: kom ook bij ons.....!

De diepste tragiek ligt volgens het blad dan ook niet in de vernieling van cultuurs en fabrieken, het verloren gaan van have en goed, ja zelfs niet in de slavernij van veertigduizend Nederlandsche geïnterneerden. Het ernstigst is het feit, dat wij tientallen miljoenen inheemschen op Java niet kunnen redden uit dien

greep der terroristen, die hen voeren naar honger, verwording en ondergang.

Daarom blijft er voor de Nederlanders in Indië — ondanks alles wat komen moge — één groote en allesoverheerschende taak: de bescherming van de belangen van de volken van Indië.

Wat in het kader van het overleg Sjahrir-Van Mook tot heden geschied is, zal dit uiterst moeilijk maken. „Nochtans” — zoo besluit het blad — „zal het de taak der Nederlanders in Indië zijn, hulp, bijstand en leiding te blijven geven, overal waar dit mogelijk zal zijn.” „Het prijsgeven van die Nederlandsche taak in Indië ware erger dan liquidatie — het zou plichtsverzuim zijn jegens volken, die nog altijd het recht hebben op onze medewerking te vertrouwen.”

Woning van een Javaanschen klein-landbouwer in Suriname.

In afwachting van verdere bekendmakingen omtrent de politieke ontwikkeling t.a.v. Nederlandsch-Indië hebben in de week van 18—25 April de buitenlandse bladen zich nagenoeg van commentaar onthouden. Graham Jenkins, correspondent van het te Melbourne verschijnende blad „Argus”, schrijft in een artikel, waarin hij den algemeenen toestand te Batavia beschrijft, o.m. het volgende:

„Hoewel er nog geen officieel communiqué uit Den Haag is binnengekomen, houdt de praktische verwezenlijking van de in groote lijnen ontworpen overeenkomst aangaande het toekomstige Indonesië de gedachten van gezaghebbende Nederlanders en Indonesiërs op Java thans reeds bezig. Dat de overeenkomst in het algemeen gesproken aanvaardbaar is, blijkt uit de opmerkelijke verandering in de verhouding tusschen de Nederlanders en de Indonesiërs; voor de eerste maal sedert de Japansche capitulatie begint men zich met elkaar te verbroederen.

Er blijft evenwel eenige bitterheid, en door de Nederlanders te Batavia wordt de vraag, of Dr. Van Mook naar Indië moet terugkeeren, openlijk besproken. Hij wordt er ten onrechte van beschuldigd door lord Inverchapel verkeerd beïnvloed geweest te zijn en men verwijt hem er niet op aangedrongen te hebben, dat de Britsche troepen krachtiger zouden optreden tegen de nationalistische extremisten.

Ook onder de voormalige geïnterneerden heerscht ontevredenheid over het beleid van Dr. Van Mook, omdat zij meenen, dat hij hun zeer veel lijden had kunnen besparen. Zij zijn eveneens ontevreden met wat zij zien als de onsympathieke houding van het Nederlandsche burgerlijke bestuur, dat voornemens is de verdere evacuatie van geïnterneerden stop te zetten en er toe is overgegaan om de lichamelijk geschikte mannen voor dienstplicht op te roepen.

Algemeen neemt men aan, dat Dr. Van Mook waarschijnlijk niet naar Java zal terugkeeren vóór de algemeene verkiezingen in Nederland in Mei, waarna hij zal weten, of hij het vertrouwen van de nieuwe regeering heeft.

De nauwste samenwerking tusschen Nederlanders en Indonesiërs zal noodig zijn om Java en Sumatra weer op te bouwen en dit zou niet kunnen slagen, indien de Nederlandsche technici en adviseurs in de nieuwe republiek Dr. Van Mook vijandig gezind zouden zijn, of indien de laatste een te reactionnairen plaatsvervanger zou krijgen.

Jenkins vergelijkt het Batavia van thans met de in anarchie verkeerende

stad welke hij vorig jaar October voor de eerste maal betrad:

„terwijl Batavia midden in het centrum van de wereldbelangstelling komt te staan, naar mate men nader komt tot overeenstemming betreffende de toekomst van het door tweespalt verscheurde Indonesië, keert men in deze eens zoo rustige stad, die geleden heeft onder een Japansche bezetting van drie en een half jaar en acht maanden van halve anarchie, tot normale verhoudingen terug.

Nu men voelt, dat men weer gaat leven onder gelukkiger en stabielere omstandigheden, zijn de 600.000 inheemsche bewoners van de stad druk bezig de vuile, vervallen stad een nieuw aanzien te geven.

Winkeliers nemen de blinden van hun ramen en vullen hun étalages met kleurige waren, een zwerm schilders is op steigers aan het werk en een leger timmerlieden is begonnen met achterstallige herstellingen te verrichten. Anderen zijn bezig de gaten in de wegen te dichten, de electriciteits- en watervoorziening te herstellen en de wrakke trams weer op eenigszins regelmatige tijden te laten rijden. De telefoondienst werkt weer beter, de bediening in de café's is vlatter en de Europeesche en Chineesche wasscherijen worden niet meer geboycot.

Thans staat de sfeer in de stad in scherpe tegenstelling tot het Batavia, dat ik in October j.l. voor het eerst zag; toen waren overal ophitsende leuzen gekalkt en zag men in de stad woedende gezichten en doodelijke wapen. Thans is de grootste moeilijkheid de bestrijding van de zwarte markt: het gebrek aan voedsel en kleeding heeft de prijzen tot duizelingwekkende hoogte doen stijgen, diefstal bevoordert en niet-bonafide handelaars de kans gegeven.

De binnenlandsche pers heeft in alle toonaarden protest aangeteekend tegen de wijze, waarop de regeering zich in het jachtslot St. Hubertus heeft „verschanst” en een, naar de meening van vele bladen, onverantwoorde geheimzinnigheid betracht heeft, daarbij de journalisten volledig in een sfeer van gissingen latend.

Het Algemeen Handelsblad van 20 April wijdt onder den titel „Gewetensvraag” een belangrijk artikel aan het „voorloopig accoord”, dat volgens Sjahrir in een interview met „Het Parool”, vooraf zal gaan aan een definitieve overeenkomst. Het blad schrijft o.m.:

„Een bijzondere status voor Java (met wellicht nog enkele andere deelen) binnen een Indisch gemeenebest ware op zichzelf denkbaar. In de Nederlandsche regeeringsvoorstellen van 10 Februari j.l.

werd reeds de gedachte geopperd van zulk een Indisch gemeenebest met uiteenlopende graden van zelfbestuur naar gelang van de uiteenlopende graden van ontwikkeling. Maar de kernvraag, welke dit geheele vraagstuk beheerscht, is deze: Aan wie zal zulk een zelfbestuur worden gegeven? Aan verantwoordelijke figuren, die uit een vrije en veilige Indische maatschappij op democratische wijze naar voren zijn gekomen? Of aan de exponenten of instrumenten van een door de Japanners ter dekking van hun eigen nederlaag gefabriceerd fascistisch nationalisme, dat zich met methoden van terreur en intimidatie probeert op te dringen aan de machteloze en weerloze bevolking, voorzover die zich bevindt buiten de kleine veiligheidszone, waar Nederlanders en Engelschen orde en rust, veiligheid en vrijheid hebben hersteld?

Dat is de kernvraag, die beantwoord moet worden. En in het licht van zulk een antwoord moeten ook Sjahrir en zijn republiek, die nog altijd den volkomen besmetten collaborateur Soekarno als president handhaaft, worden beoordeeld. Het is mogelijk en zelfs waarschijnlijk, dat Sjahrir in een andere klasse thuis hoort dan Soekarno. Maar in hoeverre kan hij zijn gematigder en verantwoordelijker denkbeelden doen zegevieren over het extremisme, dat als een Japansche erfenis over het gebied van zijn republiek woedt, en dat hem zelf de handen bindt?

Er is in Indië, toen het nog betrekkelijk gemakkelijk had gekund, kort na de Japansche capitulatie, geen sfeer van orde en rust hersteld, waarbinnen een vruchtbaar en vrij gesprek met verantwoordelijke Indische figuren had kunnen plaats vinden. Onze bondgenooten hebben dat niet gewild of niet gekund en Nederland had toen geen middelen meer. Daaruit is de moeilijke toestand ontstaan, waarin zij en wij en Indië zelf zich thans bevinden. Een extremisme heeft wortel kunnen schieten, dank zij Japansche wapens en een opgehitste jeugd, die thans elke constructieve poging verstoren en vertroebelen. En de neiging bij de Engelschen om hun aandeel in de geallieerde militaire opdracht zoo snel mogelijk te liquideeren is niet vervuld. De Japanners zijn niet of te laat ontwapend en hebben een extremistische nakomelingschap kunnen oefenen, uitrusten en achterlaten, die Indië's vrije stem smoort. En toch moeten er waarborgen zijn, dat die vrije stem gehoord kan worden, alvorens een bepaalde groep als „spokesman” voor Indië of deelen daarvan kan worden erkend. Dat blijven, ook afgezien van den uiteindelijke vorm der rijksbetrekkingen, welke men zal gaan ontwerpen, voor de Nederlandsche regeering — de tegenwoordige en die welke haar weldra, na 17 Mei, dus over een maand, zal opvolgen, de eerste gewetensvraag.”

In het onafhankelijk weekblad „Vrij Nederland” wijdt tenslotte H. M. van Randwijk een beschouwing aan de vraag: „Indonesië een gevaar of een kans?” Hij schrijft onder meer:

„Natuurlijk, wij weten wel dat met de verkregen zelfstandigheid de maatschappelijke en staatkundige problemen niet zijn opgelost. Duizend vragen bestormen daarna niet alleen ons Nederlanders, maar wij zijn er zeker van, ook de ver-

antwoordelijke personen op Java. De vraag of zij in staat zijn deze zelfstandigheid met de beschikbare krachten te bevestigen. De vragen van economischen wederopbouw en staatkundige vormgeving van een zoo uitgestrekt gebied met miljoenen menschen van verschillend ras, verschillende cultuur, godsdienst en niveau. De in menig opzicht rechtvaardige aanspraken van Nederland op een deelgenootschap in de economische mogelijkheden van deze rijke gewesten. Het probleem van de investeringen. De vrijheid van godsdienst, zending en missie.

Met de erkenning van de vrijheid en de zelfstandigheid van het Indonesische volk zijn deze problemen niet opgelost, maar ze hebben een zuiver uitgangspunt gevonden en in den concreten arbeid aan de oplossing ervan is aan weerszijden, zoo-vel bij Indonesiërs als Nederlanders een élan gekomen, dat de vrucht is van elke bewuste daad van recht en billijkheid.

En het lijkt ons de eenige mogelijkheid om een periode van kleinzielige en stijllooze koehandel en pletpeuterig geven en nemen van beide zijden te voorkomen."

En verder:

„Wij willen niet ontkennen, dat de gang der gebeurtenissen in Indonesië herhaalde malen twee volken aan den rand van den afgrond heeft gebracht. Waar iets groots gebeurt is gevaar meestal niet vreemd.

In een proces, dat ongeveer een halve eeuw duurde, is Azië ontwaakt en bezig om tot wasdom te komen. Volken die tezamen de helft van de wereldbevolking uitmaken, die beschikken over geweldige rijkdommen aan grondstoffen en over onmetelijke krachten van hoofd en hart zijn in een stadium gekomen, waarin het eene volk tot macht, het andere tot vrijheid raakte. En wat Nederland betreft, aangenomen dat het waar was, dat wij daar sinds een eeuw voornamelijk een paedagogische taak vervulden, is opnieuw bezwezen, wat elke paedagoog ook individueel met zijn pupillen ervaart, dat de bewustwording tot zelfstandigheid eigenlijk een autonoom proces is, dat wel beïnvloed maar niet tegengehouden kan worden.

Dit is ook in Indonesië geschied."

Op 16 April schreef het blad „The Spectator" over de taak in Indonesië het volgende:

Het zou nutteloos zijn te beweren, dat de extremistische nationalistten op Java zich thans hebben leeren onthouden van de nieuwe en spannende sport van bandstichting en moord en er van zijn teruggekomen om machinegeweren en mortieren te hanteeren zonder deze wapens eens een enkele maal te laten afgaan, zelfs tegen elkaar. Doch met deze dingen komt men niets verder.

Het eigenlijke werk wordt gedaan op de conferenties, die nu van Batavia naar Nederland verplaatst zijn. Momenteel is het kernprobleem: het met elkaar verzoenen van twee standpunten, nl. de wensch van Nederland, dat tot een gemeenebest Indonesië wil komen, vereenigd onder Koningin Wilhelmina en het standpunt van Sjahrir, die er op aandringt, dat Indonesië als republiek moet erkend worden. Indien er een formule

wordt gevonden, zal de groepeerings van Sjahrir den steun moeten winnen van minder gematigde elementen. Het belangrijkste is, dat de besprekingen niet moeten worden onderbroken, nu het contact tusschen de Nederlanders en Indonesiërs, dat door lord Inverchapel's geduld en beleid hersteld is, vruchten gaat afwerpen. Er moet nog een enorme hoeveelheid werk verricht worden. Geheel los van de oplossing van het constitutioneel probleem moeten uit de archipel 35.000 Japannezen verwijderd worden. Alle vluchtelingen moeten in volledige

veiligheid gebracht worden en de Britsche en Britsch-Indische troepen moeten ontheven worden van een taak, die zij niet hebben gewenscht. Het aandeel van de Britten is niet gering geweest. Er bestaat neiging om de zaak over te laten aan de Nederlanders, doch uiteindelijk moet de oplossing van het Indonesisch probleem aan alle bewoners van Indonesië zelf worden overgelaten — van de beschaafde Javanen tot de primitieve jagers van Sumatra, om niet te spreken van de Nederlanders, Indo-Europeanen en de Chinezen."

De politie in de buitengewesten

Voor het herstel van den politiedienst in de Buitengewesten wordt momenteel hard gewerkt. De reorganisatie en de opleiding zijn in vollen gang, waarbij rekening wordt gehouden met hetgeen in de toekomst in Nederlandsch-Indië is te verwachten. Vrijwel overal in de Buitengewesten, voor zoover de gebieden onder het bestuur van de AMACAB of NICA zijn gebracht, is de politie weer op haar post en de ervaringen hierbij opgedaan zijn over het algemeen gunstig. Het oude personeel van de bestuurspolitie, veldpolitie en stadspolitie, heeft zich weer onmiddellijk gemeld, zoodra hier de gelegenheid voor bestond, zoodat beschikt wordt over een kern, die slechts een vrij korte oefening noodig heeft.

Men kan dan ook zeggen, dat de politie, behalve op Java en Sumatra, overal terug is, waar zij zich vroeger bevond, benevens nog op verschillende plaatsen, waar vroeger legerdetachementen de politietaken vervulden, zooals b.v. op Ternate en Flores. Het is de bedoeling, dat ook in de toekomst de politie hier wordt gehandhaafd en het leger voor deze taak hier niet terugkeert.

Toch is er een zeer groot verschil met vroeger; op het oogenblik bevindt de politie zich wel in de verschillende hoofdplaatsen van de onderafdeelingen zelf, doch zij gaat nog niet „het terrein in", zooals vroeger het geval was, toen geregeld van de hoofdplaats uit patrouille werd gelopen. Dit is toe te schrijven aan twee redenen, ten eerste de onvoldoende geoefendheid, gebrek aan kleeding en bewapening, en ten tweede aan het feit, dat de criminaliteit zeer hoog is, omdat overal groepen misdadigers voorkomen. Voor het opruimen van deze benden moet worden gewacht op medewerking van het leger of wel totdat de politie zelf voldoende is geoefend en uitgerust.

De bevolking zelf schijnt overal ten eerste ingenomen met het feit, dat de politie weer terug is, en de orde en rust weer hersteld worden, temeer omdat zij dit beschouwt als „de" politie, daar zij voornamelijk bestaat uit Indonesiërs, onder leiding van enkele Europeanen, evenals dit vroeger reeds het geval was.

Wat de toekomst betreft, ligt het in de bedoeling om zooveel mogelijk Indonesische krachten aan te trekken, ook voor

het hooger kader. Dit is echter niets nieuws, want ook vóór den oorlog was het politiecorps in zijn geheel, in alle rangen, altijd open voor ieder Nederlandsch onderdaan: Europeanen, Indonesiërs, Chinezen, Arabieren, enz. Dat de contingenten van bepaalde bevolkingsgroepen dikwijls niet groot waren, was uitsluitend te wijten aan het gebrek aan belangstelling van die zijde, iets waarin thans een verbetering is te bespeuren. Ook de cursussen voor het politiekader stonden altijd voor iedereen open, en in tegenstelling met vele andere diensten was hier een volkomen gelijkstelling van alle bevolkingsgroepen ten aanzien van salaris e.d.

Vooralsnog is er echter een groot tekort aan lager kader: aan hoofdagenten en mantri-politie.

Wat de algemeene wervingsbepalingen betreft, hierin is een verandering aangebracht, die voor de betrokkenen zeer belangrijk is. Vroeger was het zoo, dat een contract werd aangegaan voor vier jaren, waarin de bepaling was opgenomen, dat een plaatsing mogelijk was overal in Nederlandsch-Indië. Na vijf jaar dienst kon dan een aanvraag worden ingediend voor plaatsing in het taalgebied, waar de betrokkene vandaan kwam, waarbij hij echter niet in zijn geboortestreek werd geplaatst. Dit is nu anders geworden en zoo zijn thans op Celebes b.v. contracten aangegaan voor een jaar, waarbij de politiemann op Celebes blijft geplaatst. Na afloop van dezen termijn wordt dan een nieuw contract aangegaan, waarbij wordt beslist, of men de oude regeling zal herstellen of niet.

Uit de West

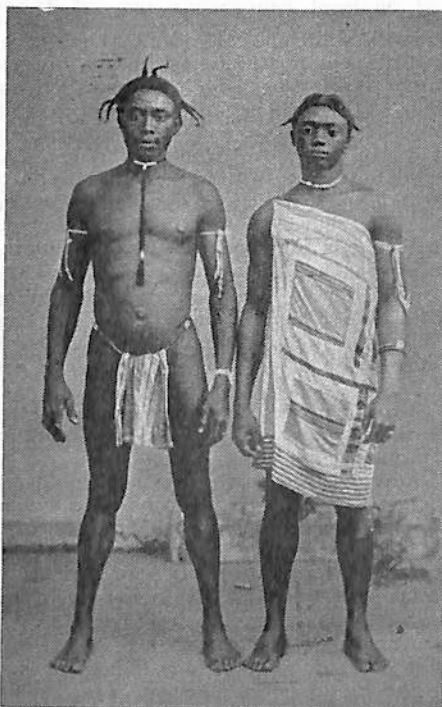
Wetenswaardigheden van Suriname

WIST GIJ,

dat als redacteur van het Roomsche Katholieke Nieuwsblad „De Surinamer” is afgetreden pater A. C. Kuipers en vervangen is door pater A. Verschure?

dat de directeur van Openbare Werken, Ir. Seliwanowsky (een geboren Rus, maar genaturaliseerd Nederlander) op 18 November ontslag uit den dienst genomen heeft na een langdurig verblijf in Suriname en naar Nederland zal vertrekken?

Boschnegers in Suriname.

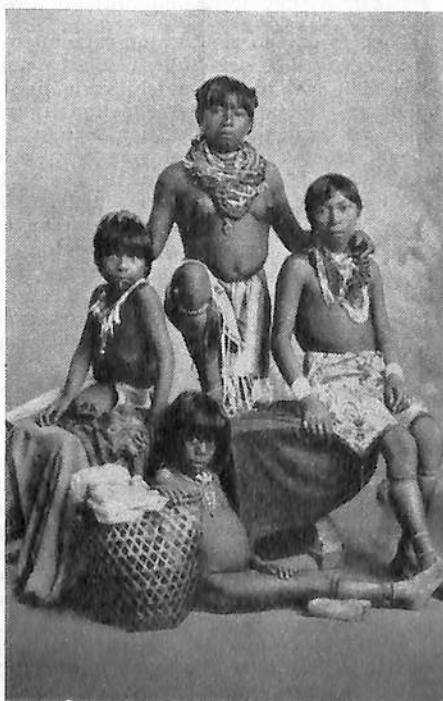
Nakomelingen van naar de bosschen gevluchte slaven, die zich hoogerop aan de Surinaamsche rivieren vestigden. Bekend als „boschnegers” bewonen zij dorpen aan die rivieren in het binnenland, waar zij ook thans nog een vrij groote mate van zelfstandigheid genieten. Zelf noemen zij zich „Ajoeka's”. Ruim 19.000 bedraagt hun aantal. De vrouwen verzorgen den aanplant voor eigen behoeften. De mannen houden zich bezig met den houtkap en het vrachtvervoer over de vallen en stroomversnellingen.

dat op de nieuw uitgegeven 24 frankerzegels van Suriname de volgende afbeeldingen voorkomen op die van 1, 1½, 2, 2½, 3, 4, 5, 6 en 7½ cent: de bauxiet onderneming Moengo, Boschnegers op de rivier bij Moengo, waterval in het binnenland, weg in Coronie, de Suriname-rivier bij Berg en Dal, het gouvernementsplein te Paramaribo, goudbedrijf in Suriname, straatgezicht in Paramaribo, vervoer van suikerriet uit de rietvelden van een suikeronderneming?

Groep Indianen (Cariben) uit Suriname. Hun aantal bedraagt nagenoeg 2500 zielen, verdeeld over enkele stammen, waarvan de Cariben en Arowakken de voornaamsten zijn. Zij vormen de autochtone bevolking van Suriname. De benedendlandsche Indianen wonen bij de kuststreek en zijn door aanraking met de andere bevolkingsgroepen wat meer ontwikkeld en min of meer vollediger gekleed. De bovenlandsche Indianen leven nog geheel in den natuurstaat en hebben slechts eenig sporadisch contact met de kustbevolking door tusschenkomst van de Boschnegers.

De Indianen bestaan hoofdzakelijk van de jacht en landbouw voor eigen behoeften. De benedendlandsche Indianen doen een weinig aan houtkap en bolata-inzameling.

dat de commissie ter voorbereiding van de Rijksconferentie bestaat uit: Mr. M. de Niet, procureur-generaal, afd. ondervoorzitter van den Raad van Bestuur als voorzitter, Mr. R. H. Pos, advocaat-generaal als secretaris, de Statenleden, J. A. de Miranda, R. Rambharan Mishra en A. L. F. Smit, de oud-ambtenaar van het Immigratiedepartement Tje Mail en W. M. Cabell, afd. referendaris ter administratie van financiën, 2e secretaris?

dat het gestencilde blad van de vereeniging „Nickerie Vooruit” vervangen is door een gedrukt orgaan „De Nickeriaan”, ingeleid door den voorzitter G. C. Maynard. Het is 8 bladzijden groot en wordt gedrukt op de drukkerij van het dagblad „Het Nieuws”?

dat Paramaribo (niet Paraham, zooals abusievelijk in no. 3 van ons blad vermeld) inplaats van Domburg, waar het bauxietbedrijf van de Billiton Maatschappij is gevestigd, als stembdistrict is aangewezen?

Suriname.

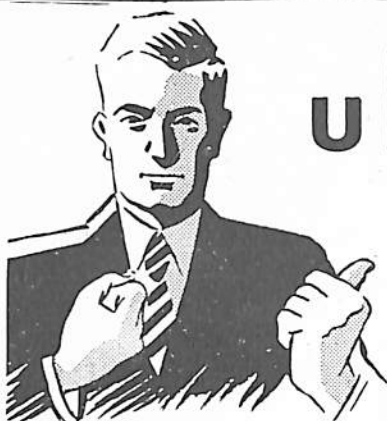
Boschnegerwoning met bevolkingsgroep op den voorgrond.

dat bij resolutie van 18 September 1945 no. 2896 (G.B. no. 143) is vastgesteld een officieele standaard-tijd voor geheel Suriname (Suriname-tijd). Als deze geldt ingaande October 1945, de Middelbare Tijd op den Meridiaan van 52° 30' Westelijk van Greenwich, of 3½ uur vroeger dan de Middelbare Greenwich tijd?

dat 1 October op de Indianendorpen Redi Doti, Pierre Kondre, Gelderland en Lea onder den naam Redi-Doto, een dorpsgemeente is opgericht?

dat tot leden van den Raad van Bestuur in Suriname benoemd zijn de heeren A. van Oosten, H. J. de Vries en G. C. F. Schoch?

dat de landsmiddelen, voor 1945 geraamd op f 7.743.008, van Januari tot December 1945 f 9.515.250 hebben opgebracht of f 1.772.242 meer.

U KUNT leiding geven!

Elke mensch is gemaakt op „samenleving“. De natuur heeft dan ook aan elken mensch de eigenschappen van het in groepsverband-levende wezen meegegeven. Dat wil zeggen: dat in ieder mensch alle eigenschappen om leiding te geven in de kiem aanwezig zijn. Ook in U! U kunt dus leiding geven, U bent er toe geschapen. Alleen.... sommige eigenschappen in U moeten tot ontwikkeling worden gebracht, en een bepaalde kennis moet worden vergaard....

Dalmeijer's schriftelijke cursus „Efficiency Techniek“ verschaft U deze ontwikkeling.

Meer arbeidsvreugde en opvallend betere prestaties van Uw afdeling of bedrijf zijn al zeer spoedig het resultaat, zodra U Dalmeijer's wetenschappelijke bedrijfsleer gaat bestuderen.... Inderdaad: U kunt leiding geven, mits U dezen interessanten en belangwekkenden schriftelijke cursus in „Efficiency Techniek“ aandachtig volgt. Hij stelt U in staat, in eigen bedrijf of daarbuiten de bedrijfsuitkomsten zoodanig te verbeteren, dat het een ieder opvalt. Behoeft het nog betoog, dat er aan leiders van dit gehalte aan alle kanten een dringende behoefte is, en blijven zal? Dat zulke chefs - in elk bedrijf welkom zijn? Dat zulke persoonlijkheden de prettige en belangrijke en goed betaalde posities zullen gaan vervullen?

Wilt gij Uzelf zulk een prettige en royale levenspositie veroveren, en van vele anderen de arbeidsvreugde verhoogden?

Wees dan ook zoo energiek onderstaanden BON in te vullen en te posten - U zult later nog menigmaal met voldoening en vreugde aan dit moment terugdenken....

SLA UW VLEUGELS UIT!

Menig mensch blijft zijn geheele leven lang als een gevangene rondlopen, terwijl hij - in figuurlijken zin - vleugels heeft. Sla gij Uw vleugels uit. De moderne toegepaste psychologie van Dalmeijer's schriftelijke cursussen leert U dat, - zooals 30 jaar van verrassende successen overtuigend hebben bewezen.

TEST UZELF

Wat weet U van: trainingscurven, stophorloges, het Bedaux-tijdsstudiesysteem, de cyclograaf, gestaffeld tijdloon, het Rowensstelsel, procestoeslag, Welfarewerk, promotietests, productietests, graphische controle, priemkosten, de P.F.-methode enz. enz.

Wanneer U van elk dezer onderwerpen niet het ontstaan en het juiste gebruik kent, denk dan niet meer, dat U van de moderne efficiency techniek op de hoogte bent, maar volg de grondige schriftelijke Dalmeijer-opleiding: „Efficiency Techniek“.

Cursist 100932, boekhouder, schrijft:

„Wanneer ik vroeger tegen één mijner superieuren moest spreken, dan bloosde ik en stotterde ik. Thans ben ik, voornamelijk door mijn toeg en mijn praktische inzichten, belast met een groot reorganisatie-plan en heb ik het volledig vertrouwen van directie en procurati-houders.“

Cursist 105204, vliegtuigtechnicus, schrijft:

„Uw cursus geeft den bedrijfsleider veel steun, daar hij hem zijn moeilijkheden leert kennen en aangeeft hoe deze kunnen worden opgelost. Het is een cursus juist voor onzen modernen tijd.“

Cursist 103498, bedrijfsleider, schrijft:

„Ik ben zoowel maatschappelijk als geestelijk vooruitgegaan. Geestelijk ben ik naar het oordeel van anderen een krachtige persoonlijkheid geworden. Maatschappelijk ben ik van assistent-chef opgeklommen tot bedrijfsleider.“

BON

(langs deze lijn afsnijpen a.u.b.)

Zendt mij kosteloos uitgebreide inlichtingen over Uw cursus „Efficiency Techniek“.

NAAM:

STRAAT: No.

ADRES:

(invullen in DRUKletters a.u.b.)

Na invulling opzenden met 15 ct. aan postzegels aan DALMEIJER'S CURSUSSEN, Ald. 1846 Konninginnew. 182, Adam-Z. U kunt ook per brief schrijven, als U dit blad niet wilt beschadigen.

HUWELIJKS CADEAUX bij KOCH

Den Haag
Hoogstr.

Rotterdam
Jongkindstr. 11

W. J. Innemee & Zonen n.v.

Begrafenis
Transport
Crematie

Den Haag Denneweg 71-73 Telefoon 115940*

Haarlem, Kinderhuisvest 29-33, Telefoon 10441

VEILINGBEDRIJF „ODEON“

Singel 460 Amsterdam, telefoon 48590
Chr. J. Bolle, Veilingmeester-Taxateur

*

Het adres te Amsterdam voor betere

Inboedelverkoopingen

Regelmatig veilingen
Inbrengen van goederen dagelijks
Taxatiën op ieder gebied

Tijdschriften voor Indië

Het Hoofdbestuur van het Nederlandsche Roode Kruis doet een beroep op U ten behoeve Uwer land- en Rijksgenooten in Indië en Thailand, die dringend behoefte hebben aan recente lectuur.

Helpt hen door een abonnement op dit blad af te sluiten ten name van de afd. BARK, van het Hoofdbestuur van

**Het Nederlandsche Roode Kruis
Prinsessegracht 27, Den Haag**

dat voor onmiddellijke doorzending zorgt

Onze uitgave:

„Het Laatste Nieuws uit Indië”

waarin opgenomen „de Indischman”

Abonnementen worden vanaf
heden aangenomen door de
n.v. „Het Indische Nieuws”
Noordeinde 29, Den Haag
Telef. 112224, Giro 65369

verschijnt **T W E E M A A L P E R W E E K**, namelijk op
Maandag en Donderdag. Vele belangrijke artikelen, beschou-
wingen en nieuwsberichten, die in Nederlandsche en inheemsche
persorganen in Indië het licht zien, zullen U op de meest snelle
wijze bereiken. Ook aan de beide andere overzeesche deelen
van het Koninkrijk, CURAÇAO en SURINAME, zal dit blad
geregeld aandacht schenken.

ABONNEMENTSPRIJS F 2.25 p. kwartaal

KONINKLIJKE VEREENIGING „OOST EN WEST”

Opgericht in 1899

AFDEELING 'S-GRAVENHAGE - TELEF. 110977 - GIRO 135120

Is U nog geen lid van deze Vereeniging?

Kent U het doel?

„Het verspreiden van kennis van de Overzeesche Deelen van ons Koninkrijk
onder het Nederlandsche Volk” en „het versterken daardoor van den band
tusschen de vier deelen van het Rijk”.

Als lid heeft U met een huisgenoot(e) vrijen toegang tot alle VOORDRACH-
TEN en FILMVOORSTELLINGEN, o.a. door de afdeelingen gegeven.
Het LIDMAATSCHAP kost minimum f 5,— per kalenderjaar.

GEEFT U OP ALS LID BIJ BOVENVERMELDE AFDEELING; OP
HET SECRETARIAAT VERSTREKT MEN U GAARNE ALLE AN-
DERE GEWENSCHTE INLICHTINGEN.

Geopend elken werkdag, behalve des Zaterdags, van 10 tot 15 uur.

Het devies luidt:

**„Oost en West en Nederland,
Krachtig door het Rijksverband”**